UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Agricolis & censitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

Fel.in gl.j.⁊ doc.in l.fi.ſi contra ius vel vtili.pu.per Bar, in ex-
trauã. ad reprimendum in verbo, non obſtantibus. Bald. ⁊
doc.in l.ſed ⁊ ſi quis.§.queſitum.ff.ſi quis cau.per Bar.⁊ doc.in
l.ſi quis in principio teſta.de leg.iij.per Bal.in l.humanum,§.de
leg,per Bali.⁊ doc.in l.ſancimus,de teſt.per Bal,⁊ doc.in l,nemo
poteſt.de leg.j.⁊ per Aret.Inſtit.de act.in §.in bonefidei, ⁊ in l,ſi
conſtat,de appel.

LEX VII.

AD reparationem. Pecunia redacta ex vectigalibꝰ,p re-
paratione aqueductus debet expendi,eam dando opera-
riis aqueductus,⁊ habentes ius ducendi aquam ex publico aque
ductu,nihil ſoluere tenentur fiſco ex eo.h.d.Et no. qđ turpe eſſet
ciuitati vendere aquam,

LEX VIII.

HAc lege. Prefectus conuertens auruz aquedu-
ctus deputati ad aliquod opus,de ſuo
reſarcire debet,⁊ aurum predictum marca ſeparata ab
alia deponi.h,d.Et nota hanc legem pro his que dicta ſunt §. de
his que ex publi,ratio.l.ij.

LEX IX.

DIligenter. Fons publicꝰ ab initio,vel ex poſt
facto publicus effectus,vſui priua-
torum non applicabitur, ex reſcripto etiam ſuper hoc im-
petrato.⁊ ſuper hoc non obſtat reipublice preſcriptio longi tem-
1 poris,h,d.C†Et ſic non obſtat ſupra eodem.l.vſum aque.vbi,v-
ſus aque ducende etiam ex publico preſcribitur.quod verum eſt
tanto tempore,cuius memoria non exiſtit,ſed non longo tempo-
re,vel hic loquitur in aqueductu publico ſolitoꝭ ſtare vſui priua-
to.Sed prima placet,vt vidiſti in contrarium,

LEX X.

DEcernimus. Nullus debet ex fonte pu-
blico,aut ex paruis riuis,q̃
minuſcularia appellantur,aquam ſubtrahere, ⁊ con-
trafaciens ipſam reſtituere tenetur publicis aquedu-
ctibus Item iuxta publicos aqueductus nullus plantare arbo-
res poteſt,ne aqueductui publico noceant,contra facientium pre-
dia publicantur,ad que deriuata aqua fuerit , ⁊ arbores fuerint
plantate ⁊ dicta pena non remittitur etiam per ſacros apices.
Item cuſtodes dictarum aquarum de nomine Principis ſignan-
tur in manibus vt recognoſcantur,⁊ non trahantur ad alium v-
ſum,⁊ non teneantur hi ad angaria,vel perãgaria, ⁊ ſi aliquis ip-
ſorum deceſſerit,in eius locum alius eſt ſubrogandus cuz impreſ-
ſione dictorum ſignorum,h,d,vide ver.vniuerſos.No. hunc ver.
pro eo quod vidiſtis §.de fabric.l.ſtigmata.⁊ etiã §.eo.l.omnis ſer-
uitus. de eo qui habet vnum nomen, ⁊ alio nomine nuncupatur.
1 C† Item no.de verbo iuxta.[a] C Nam ſi res diſtat ab alia per de-
a cem pedes,non dicitur iuxta eam vt §.eo.l.omnis.Pro quo vide.
ff.de ſer.vrb.pred.l.quidam Iberus.

ADDITIO.

a C Iuxta.De quo verbo vide tu late per Fel.in capi.ex parte.de
reſcr.in verſic.in clauſula.ſi preſes.⁊ in capitu.quia indicante.de
preſcr.circa finem.⁊ quod dixi in apoſtil.in d.c.ex parte.in loco.§.
allegato.C Tu vide de hoc verbo Bal.in l.j.numer.j.⁊ quod po-
ſui in apoſti. in verſic.de dictione,iuxta.C.de epiſc.⁊ cle.dixi poſt
Iac.Rebuf.hic numer.j.in ver.iuxta no.Nicol.in l.admonendi. ff.
de iureiuran. Oldra.conſ.xlix.alias cviij.inc.in confeſſione cuiuſ-
dam doc.⁊ Alex.conſ.viij.volu.iiij.

LEX XI.

a **DIuinam.** [a] Hec lex confirmat precedẽtes,ſci-
licet quod nulli licet aquam ducere
de publico aqueductu ⁊ imponit alias penas ſcz illas
que per leges precedentes imponuntur.Et no. etiam
hanc legem quod quando lex ſequens imponit maiorem penam
quam leges precedentes pro eodem delicto quod habet locum
pena vltime legis.⁊ etiam precedentis, quod eſt verum, quando
lex ſequens confirmat legem precedentem, vt hic, alias ſecus,
quia reus puniri non debet duabus legibus pro eodem crimine,
vt l.qui ſepulchra.ſupra de ſepul.viola ⁊ ff.de accuſa.l.ſenatus.

ADDITIO.

a ALEX. C Uide Bar.in l.ſanctio.de penis,⁊ aliquid dixi poſt
Bar.in l.ſenatus.eodem titu.

De venatione ferarum. Rubr. XLIIII.

LEX VNICA.

OCcidendorum. In iſto titu.vult dice-
re quod quando iſte
hoſtie fere capiuntur per duces militum,⁊ conducũ-
tur per aliquam ciuitatem , vel comitatum non de-
bent ibidem morari vltra ſeptem dies.⁊ not.hic de comitatu.
1 C† Nota.quod ille dicitur rem ducere ad domum vel ad ciuita
tem,qui ducit intra.de quo dixi plenius in l.j.de naufra.

De agricolis & cenſitis Rubr. XLVII.

1 C† In gloſſ.rubrice ibi, adiectiuantur.not.quod vbi ponuntur
duo ſubſtantiua in oratione idem importantia,quod vnum ipſo-
rum adiectiuatur per figuram endiadis,vt in exemplo Uirgi.
Arma virumque cano , id eſt.armatum virum , ſcilicet E-
neam.

LEX I.

2 ☞ In ius vocari poteſt tempore feriarũ meſſium vel vindemia-
rum,non occupatus circa meſſes,vel vindemias.

NUnquam. Tempore quo agricola in-
ſiſtit ſectionibus,,ideſt meſ-
ſis vel vindemie,non vocatur ad munera extraor-
dinaria,hoc dicit.Hec lex de conſuetudine obſer-
uatur in Italia in ruſticis,⁊ colonis noſtri tempo-
ris.C Et eſt ratio, quia tales coloni non ſunt cẽ-
1 ſiti,vel alio modo terre adſtricti.⁊ eſt argumen.†huius.l.a contra
a rio ſenſu quod eſt validum quandoque,[a] vt j.titu.y.l.ij.quod non
occupatus ad meſſes,vel vindemias poſſit vocari in ius tempo-
re dictarum feriarum,ſicut hic agricole vocantur ad munera tẽ-
pore meſſis,⁊ vindemie quando non inſiſtunt terre de quo not.
2 per gloſſ.in l.j.ff.de fer.⁊ hoc in gloſſ.C† Ad euidentiam autem
ſcias quod illa dicuntur munera extraordinaria que non indicũ-
tur lege,vel ſenatuſconſulto,vel conſtitutione principum.⁊ iſtud
eſt infallibile, quandoque tamen licet indicantur lege,non ſunt
munera ordinaria,vt puta ſi indicantur per.l.ob neceſſitatem ob
uenientem,illud enim munus ordinarium eſt quod per legem ⁊ ſe
natuſconſultum,vel conſtitutiones principum indicitur tempo-
re ordinato,puta de anno in annuz,de quinquennio in quinquen
3 nium,vt §.de vac.mu.l.j.⁊ de ind.l.j.de ſuperind.l.j.† In ea.gl.ibi
cum clerici preſtant not.clericos preſtare debere canonicas fun-
4 ctiones de quo in l.placet.hic alle.† In eadem gl.ibi,nec enim ſem
per.no.ex hac particula quod argumentum a contrario ſenſu nõ
eſt ſemper validuz in iure, In ea.ibi que ſunt contra.Sol.Specia
5 le eſt in caſibus illarum legum.⁊ ſic non ob.ibi.† In ead. gl. in fi.
no.quod immunis a muneribus ſi quod ſubit ſponte non obliga
tur muneribus alterius generis,ſiue ea ſubit ſciens , ſiue igno-
6 rãs,de quo in l.pe.§.de his qui ſpõte mu.ſub. C† Itẽ gl.inuitus
ibi ex vi vocabuli iunguntur not. ad ſtatuta diſponentia quod
nullus trahat.Peruſinum ad curiam eccleſiaſticam ſub tanta
pena.Nam hoc non habet locum in trahente ſponte ſed inuitũz
quia hoc eſt vi verbi, vt hic not. ⁊ eſt etiam vtile ad queſtionem
ſtatuti dicentis quod quicunque abſtraxerit ſanguinem de ma-
nu dextra puniatur.Non enim punitur barbitonſor, qui trahit
b ſanguinẽ a voluntario, ⁊ hec eſt q̃ſtio Ray.diſputata Bononie.[b]

ADDITIONES.

a C Quandoque.Et an,⁊ quando.vide Fel.in c.j.j.diſtinc.⁊ in ca
pi.a nobis de ſenten.excom.ibi no. quod argumentum cum non-
nullis remiſſionibus poſitis per me in apoſtil.in d.c.j. in diſtinct.
C Adde Anto.Cor.ſingu.ſuis in verſ.argumentum ⁊ quod dixi
poſt Guliel.de Cun.in l.conuenticulam nume.j.in ver.ſemper er-
go concluditur.§.de epi.⁊ cleric.
b ALEX.C Uide Bar. idem tenentem in l.omnes populi.in ſexta
q.principa.⁊ in l.non dubium.ff.de leg.⁊ per Bal.in l.Graccꝰ.
de adul.⁊ in l.decuriones.in fi.de infam.⁊ in auth.ingreſſi.de ſa-
croſan.eccl. vbi dicit de medico, Iac.But.⁊ doc.in l.quamuis.de
in ius vocan.Ang.illud dictum limitat ſi ex cauſa ille fuit flobo-
tomatus,ſecus ſi ſine cauſa pateretur ſe percuti, quia tunc per-
cuſſor teneretur arg.l.liber homo.la j.ad l. Aquil. Hoc idem vo-
luit Bar.in l.j.§.vſque.adeo.ff.de iniuriis.quem referunt ⁊ ſequũ-
tur moderni.in d.l.quamuis.

LEX

LEX II.

1 ☞ Vēditio ſi probetur pacto fieri ob vtilitatem publicam non
poteſt cum auctoritate iudicis fieri, ſecus ſi ob priuatam.
3 Predium minoris etiam ſterile, non alienatur ſine cauſa.
5 Colonus poteſt fundum deſerere, ſi dominus ipſum moleſtet in
cultura vel pacta innouauit.

SI quis. Non poteſt quis vendere predium, ⁊ eius
retinere agricolas in dicto predio exiſten-
1 tes. h.d. ¶ In gl. ibi contra publicam vtilitatem. ¶ † Ex
hoc patet quod ibi venditio rei inhibetur alicui propter publi-
cam vtilita. quod ſicut priuata pactione non poteſt fieri venditio
ita etiam nec auctoritate iudicis. ſecus ſi ob vtilitatem priuatam
2 fiat prohibitio. In ea. gl. ibi item nunquid, ⁊c. ¶ † No. ex hac gl.
quod ſicut pactum contra bonos mores non firmatur ſacramen-
to, ita nec etiam ſtipulatio. De quo in l. non dubium. hic alleg. ⁊
in l. ſtipulatio hoc modo. de ver. obli. ff. de fideiuſ. cum lex. in gl. vti
3 les. ibi. ¶ † Reſpondeo, idem ex hac gl. argumentari poteſt quod
ex quo predij minoris interdicta eſt alienatio abſque cauſa, quod
talis interdictio locum habet etiam ſi predium ſit ſterile, vt hoc
predium non alienetur abſque agricola ⁊ cenſito. Pro quo vide
quod no. in l. cum hi. §. ſi vni. ff. de tranſ. ⁊ ff. de re. cor. l. magis pu-
4 to. §. non paſſiz. ¶ In ea gl. ibi, contra colonus, ⁊c. ¶ † No. ex hoc
a quod coloni [a] noſtri temporis qui ex forma ſtatutorum non poſ-
ſunt intra quinquennium culturam agrorum deſerere. hoc ſtatu-
to non obſtante impune deſerent, ſi terra eſt effecta ſterilis, vt hic
5 ⁊ in cor. alleg. in gl. ¶ † Item poteſt deſerere, ſi dominus eum mo-
leſtat in cultura, aut cum dominus innouauit pacta, vt ĩ. eo. l. cuz
ſatis. §. caueant.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Sequitur Lud. de Rom. in §. de viro. l. ſi vero. ff. ſo.
mat. in xj. limitatione prime partis, ⁊ limitat primo non procede-
re in colono Reipublice habente non ſolum agros ſteriles, ſed a-
lios fertiles, quia non poteſt deſerere ſterilia, niſi deſerat fertilia.
Tert. eſt not. in l. qui vtilia. de omni agro deſerto. licet hoc facere
poſſit colonus priuati l. vniuerſi. ſcdm vnum intellec. de fun. patr.

LEX III.

QUiſquis. Facta donatione ſeruorum fundi p
principez videtur facta donatio fun-
di, ⁊ ideo donatarius ad tributa fundi tenetur. Item ſi a-
1 liquis, occupauit ſeruos predij deſerti domino patiente. h.d. † Ex
hac lege apparet regula generalis quod vbicunque alicui eſt ac-
ceſſorium inſeparabile conceſſum a principali, quod videtur con-
ceſſio facta etiam principalis, vt hic, ⁊ econuerſo. l. iiij. §. fi. ⁊ l. vlti.
de ſerui. ruſti. predio. ſecus ſi ſit ſeparabile vnum a reliquo. Item
vbi non pōt fieri ſeparatio ſi fuerit principale cōceſſuz tm̄ abſqꝫ
acceſſorio. ita quod non comprehendat acceſſorium. vel econuer-
ſo. vt d. §. fin. ⁊ ideo hic concedens ſeruos inſeparabiles a predio,
conceſſio eſſet inutilis, niſi princeps conceſſerit ex certa ſcientia,
2 ⁊ no. in gl. ¶ † Vltimo nota ex antepe. gl. de eo qui occupat fun-
3 dum alterius intra quantum tempus inquietari poſſit † In tex.
ibi, vagos. Et not. hic appellari ſeruos vagos, licet inſiſtant terre
quando dominus eorum eſt vagabundus, quia terram deſeruit.
Et no. pro eo quod querimus quis dicatur vagabundus eſſe. De
quo vobis dicam plene in l. j. ĩ. de Tyro. lib. xij. vbi eſt caſus, ⁊ no.
in l. nemo. de re mili. ĩ. lib. xij. ff. de dam. infec. l. iiij. §. abeſſe.

LEX IIII.

HI penes. Domini non coloni, vel cenſiti pro
eorum predijs tributa ſoluere tenē-
tur. Ipſi tamen coloni, vel aſcriptitij pro fundis quos
1 habent tributa perſoluent. h.d. ¶ † No. ex prin. huius
l. quod ſtatutum diſponens quod ad ſoluendum gabellas recolle-
ctionis, fructuum teneantur coloni pro dominis, non valet, ſicut
de non ſubditis, ſicut eſt Peruſij, qꝛ fuit factum quoddam ſtatu-
tum in odium clericorū. qui cum non poſſent cogi, inductum fuit
vt coloni teneantur. pro eis, quod eſt iniquum, ⁊ iniuſtum. Nā co-
loni nō tenentur nec teneri debēt pro domino, nec vrgeri poſſunt
2 per hanc leg. † Ex hoc patet quod ille, qui aſſignari facit in caſtro
aliqua bona tanquā procurator alterius nō poteſt cogi ad datia
3 ⁊ collectas, ſed dominus eſt vrgendus. ¶ † Item ex hoc patet qđ
ille dicitur vrgeri ad ſolutionem cenſus, ⁊ datiorum, ⁊ collectarū,
qui ſuo nomine predia poſſidet, ⁊ in libro cenſuū nomine proprio
reperitur adſcriptus. Pro quo facit in auth. de collationi. §. nul-
4 lus autem, ⁊ ş. de anno. ⁊ trib. l. pro locis. ¶ † Item per hanc l. pa-
tet quod coloni cenſiti, ⁊ adſcriptitij poſſunt habere proprium, ⁊
5 poſſidere, ⁊ quod ſunt liberi, ⁊ non ſerui. ¶ † Item facit quod do-
minus non tenetur ad collectas pro ſuo famulo que imponūtur
ratione ſuarum poſſeſſionum.

ADDITIO.

¶ Limita vt. Bar. in l. colonos la j. ĩ. eo. in ea. l. no. in fi. Adde ad
hoc per Bal. ⁊ Ang. in l. j. ş. de in ius voc. vt ⁊ Bar. in l. ij. de his
qui pene no. Bal. in l. j. ş. de indi. vidu. ad fi. in l. j. in prin. ş. de epi.
⁊ cleri. ⁊ Pet. de Ancha. in c. canonum. ⁊ Imo. in l. heres meus. §.
fi. de condi. ⁊ demon. adde tex. ibi, libris cenſualibus.

LEX V.

2 ☞ Conductor, qui annuatim tenetur dare decem corbes fru-
menti, tenetur dare de illo quod naſcitur in illo predio.

DOmini prediorum. Si pro certa por-
tione frumenti lo-
catio eſt facta tenetꝰ colonus ad ipſum, non ad preſtationē
pecunie, niſi conſuetudo ſit vt non obſtante pacto pecunia ſolua-
1 tur. h.d. ſecundum vnam lecturam. Et not. ſingularem caſum per
a quem patet quod ſi conſuetudo [a] eſt in ciuitate, quod quilibet con-
ductor ſoluat domino pdij i feſto natiuitatis Domini vnū par ca-
ponum, quod ad huius preſtationem tenetur conductor, qui ac-
cipit predium pro preſtatione frumenti. Item no. illud quod dicit
2 id quod terra preſtat. † Nam ex hoc patet quod colonus, vel con-
ductor, qui nomine conductionis tenetur annuatim dare decem
corbes frumenti, vel grani, tenetur dare de grano quod naſcitur
3 in illo predio. ¶ No. etiam gl. prealleg. ş. l. proxi. in verſ. † Item ex
hoc patet quod quando aliquis accipit predium ad colendum, ⁊
nihil ſtatuit de reditu quantum debet reddere domino predij, te-
netur ſecundum predij qualitatem. hec eſt veritas, licet quidam
dicant aliud.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Adde tex. in l. quod ſi nolit. §. qui aſſidua. ff. de edil.
edic. ⁊ in l. ſi fundꝰ. de euic. in l. circa. ş. de loca. ⁊ bar. in l. ex ea par-
te. in prin. ff. de ver. obli. ⁊ aliquid per eundem in l. ſi prius. §. j. de
oper. no. nuncia. ⁊ Bal. in ti. de pace conſtan. in verbo, ſicut anti-
quo tempore, vbi dicit, quod in preſcribenda conſuetudine nō eſt
neceſſe oſtendere ti. Allegat Jo. And. in c. j. de reſc. in vj. vide bar.
in l. nemo. ⁊ quod ibi ſcripſi de duob. reis. Bal. in rub. de fid. inſtr.
quod notarius in dubio intelligitur rogatus ſecundum conſue-
tudinem loci. Adde Bal. in l. ſi. eo. tit. No. no. cxj.

LEX VI.

OMnes. Adſcriptitius colonus vel inquilinus fu-
giens non obſtante conditione ſexus vel
alia, redire compelletur ad predium vnde fugit, per preſi-
dēm hoc dicit.

LEX VII.

4 ☞ Lex penalis, ⁊ odioſa extra propriam ſignificationem exten-
ditur fauore Reipublice.
5 Alienatio ſi probetur, quando dicatur prohibita heredis inſtitu-
tio vel legatum.
7 Colonus adſcriptitius tranferri de loco ad locum an poſſit.
11 Emens a furioſo, vel ab eo, cui bonis eſt interdictum, quod pre-
ſcribat longo tempore.

QUemadmodum. Sicut coloni origi-
narij abſqꝫ terra nō
alienant, ita nec cēſiti, ⁊ nō licet vnicuiqꝫ minimam par-
tem fundi, tenendo, ⁊ maiorem vendendo retinere dictos cēſitos.
Item vendens totū fundum, omnes eius colonos trāſferre tene-
tur. vendens partē, illos, qui in ea parte ſteterūt, tenetur transfer-
re. ⁊ ſi ſecꝰ emptio fuerit, vel vēditio celebrata, emptor pretiū per-
det, ⁊ vēditor poterit rem vendicare. Et etiā heres eius ſubmora
longi tēporis preſcriptione. Item quilibet intelligitur male fidei
poſſeſſor qui contra legem mercatur. h.d. Et ex predictis patet ꝙ
hec lex diuiditur in ſex partes. Scđa ibi neque vero. Tertia ibi,
ſed cum ſoliditas. Quarta ibi, ⁊ emptor. Quinta ibi, ⁊ ſi aliqua.
a Sexta ibi, male fidei. [a] ¶ † No. caſuz, in quo vēdēs, ⁊ ꝑtiū recipiēs
1 vendicare pōt rem venditā. Et eſt ſpeciale hic, ob vtilitatem Rei-
publice, ⁊ ne agrorū cultura deſeratur. Simile habes ş. de ſacro-
ſan. eccl. l. iubemus. ⁊ de precib. impe. offe. l. ij. ⁊ l. j. de patri. qui nl.
diſt. ⁊ in auth. de alie. circa prin. §. non autez. ⁊ ş. de fide inſtr. ⁊ iu-
re haſte fi. l. pe. Regulariter autem qui vendit, ⁊ pretium recipit,
a vendicatione ſubmouetur ex regula generali, qꝛ contra factuz
ſuum quis venire non pōt, vt l. poſt mortem. ff. de adop. quia quē
de euictione tenet actio, ⁊c. vt l. vendicantē. ff. de euic. Non obſtat
qꝛ hic vēdēdo contra prohibitionē legis deliquit, ſicut emptor e-
mendo, per ꝙ, videtur venditorem ſubmoueri debere, cum in pa-
ri cā turpitudinis potior ſit cauſa poſſidentis. vt in regula iuris
in vj. c. in pari. patet ꝙ eſt ſpeciale hic ob Reipublice fauorem, ne

agrorū cultura deſeratur,vt hic tenet gl.in verbo,agnatione quā
b no.qꝛ limitat illam regulam.[b] ¶ †Secundo not. ex hac litera que
2 dicit huic venditori vendicationē cōcedi,⁊ j.appellat huiuſmodi
vendicationem ſimulatam,qꝛ per hoc patet expreſſe quod ex con
tractu ſimulato nō tranſit dominium.Concor.ff.de aqua plu.ar-
cend.l.emptor,ſed bene tranſit poſſeſſio quod apparet, qꝛ conce-
ditur vendicatio que non daretur,niſi eſſet tranſlata poſſeſſio cū
iſtud ſit extremum,ꝙ requiritur ex parte conuenti,vt l.vna.§.de
aliena.iud.mu.cau.fac.⁊ inſti.de act.§.j.In tex.ibi.male fidei nam
3 que.¶ †No.ex hoc ver,quod ille qui preſcribit,ſemper preſuma
tur preſcribere bona fide ⁊ in hoc ſtetur ſue aſſertioni,vt no.gl. in
ſti.de act.§.j.tamen hoc eſt veruʒ,quando preſcribens non habet
titulum reprobatum a lege.Sed ſi poſſideret cum titulo reproba
c to,ſemper preſumitur malefidei.[c] Ad quod facit quod no.§.de fi-
de inſtr.li.x,l.j.⁊ff.de fideiuſ.l.cum lex.in gl.ibi,an permutare, ibi
4 ſtatu liberi,§. fina.†Ex hoc patet quod licet lex penalis,⁊ odioſa
extra ſignificatum proprium nullatenus extendatur,vt l. cuʒ qui
dam.hic alle.⁊ capitu.odia. de regu. iur.in vj.tamen vbi extenſio
tendit ad fauorem Reipublice,ita debemus ipſam extēdere,ſicut
legem fauorabilem.Et ideo cū pertineat ad fauorem Reipub.pu
nire maleficia , ad hoc vt prouincia in quiete remaneat, vt l. con-
gruit.ff.de off.preſid.ff.de iud.l.ſi lōgius.§.ſi filiusfa. pena ſtatuti
d punietis facientē maleficiū punietur fieri faciens.[d] ⁊ debet exten
e di ſi facit fieri.ff.de iur.omnium iudicum.l.ſi quis id qđ.cum ſim.[e]
In ea.gl.de ſer.expor.l.ij.obligatio per quaʒ impediatur cultura
eſt improbata in legibus precedentib.ſecus ſi per eam nō impedia
5 tur,vt d.l.In ea.gl.ibi†l.ſi quis inquilinos.eſt ſpeciale in iſtis ad-
ſcriptitijs terre,ob Reipub.fauorem,vt non alienentur etiā in vl
tima voluntate,vt d.l.ſi quis inquilinos.Regulariter autem quā
do alienatio ſimpliciter prohibetur,nō videt̄ eſſe prohibita in vl-
tima voluntate,quaſi ſit neceſſaria,vt l.ex hoc edicto.§. alienare.
ff.de alie.iu.mu.cau.fac.⁊ l.j.ff.de fund.dot.vbi vero alienatio eſ-
ſet prohibita in certā perſonā indiſtincte,tūc eñ legatū,⁊ heredis
inſtitutio videtur in eo prohibita,adeo ꝙ talis prohibitus cura-
re debet,ne ad eū perueniat res,etiā ab inteſ.vt no.in l.ſi ita quis.
§.ea.l.ff.de ver.obli.Ubi vero alienatio eſt permiſſa in quibuſdā,
in ceteris videtur prohibita.tunc in vltima voluntate non intelli
geretur prohibita,vt d.l.ſi pater.§.fundum.⁊ d.l.Lucius.§.j.hic
f alle.[f] In ea.gl.ibi,an propter famem.†no.arg. quod occaſione re-
6 demptiōis perſone quis poteſt alienare bona ſubadiacentia reſti
tutioni.⁊ alienare prohibita,Si enim poſſunt alienari propter fa
mem,ergo eodem modo,vt perſona redimatur,vtrobiqʒ eñ de re
demptione,ſeu conſeruatione perſone tractat̄.Facit l.ij.hic alleg.
de pat.qui fil.diſt.§.cōmunia de le.auth.res que,⁊ in corpore vn
7 de ſumitur.In ea.gl.†ibi transferri poſſit tranſlatio de loco ad lo
cum non eſt alienatio,⁊ ideo poſſet fieri,ſicuti pōt fieri diuiſio fun
di prohibiti diuidi per ſepes,⁊ foſſata,gratia vberioris culture,
quia non eſt diuiſio ſeu alienatio,vt no.gl.in l.iubemus.in prin.§.
de ſacr.ſan.eccl.⁊ no.in l.ſi quis duas.ff.cōmunia predio. Et pro
8 hoc facit de he.inſti.l.ex facto,la grāde.†In ea.gl.ibi.ſed dicas cō
tra diligenter no.hanc partem,ex qua videtur quod in fundo li-
uellario prohibito alienari,creditur ſe non poſſe mittere in poſ. ⁊
eſt verum vt duret apud eum poſſeſſio perpetuo,ſed duret duran
te iure debitoris,ſic,vt no.glo.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus,de
dam.infec.Nec obſtat hec lex,qꝛ ſpeciale eſt in agricolis. Uel dic
qđ quandoqʒ creditor deſiderat mitti in rem liuellariam ob debi
tum imminens ratione Reipub.puta,qꝛ domus liuellaria minat̄
ruinam,⁊ tunc quia hoc onus rem concernit , etiam vt perpetuo
duret,⁊ teneat,fieri poterit miſſio,vt d.§.ſi de vectigalibus. Sed
vbi debitum nō concernit rē liuellariā,ſed perſonam eius,contra
quem miſſio deſideratur,tūc poterit fieri miſſio in rem liuellariā
reſpectu iuris quod debitor habet,vt duret eatenus , quatenus
durat ius ipſius. Et eſt ratio qꝛ creditor non pōt conſequi plus
quam habeat ipſe debitor.In ea.glo.⁊ imputet ſibi.hec eſt vera.
nec ob.l.in contrariū alle.ſi recte inſpiciatur qꝛ in eis principale,
⁊ acceſſoriuʒ non petebantur ab eodem,ſed a diuerſis,⁊ ideo pro
acceſſorio nouum pretium ſtatuitur.Nec obſtat quod duplex dā
num ſentit venditor,quia imputet ſibi cur ſic contraxerit,vt ff.de
pac.l.veteribus.In eadem ibi arg.contra.ff.de contrah.empti.l.
dolia.Sol.ibi dolia poterant vēdi ſine terra,ſed nō ita cenſiti.In
ea.ibi condictione ex hac l.ſequens opi.vera eſt.In ea.ibi,vel dic
non valere hec verba,qꝛ de facili fraus fieri poſſet vendendo om-
9 nes ſeruos cum vili parte eius fundi.In ea.in fi.†Not.iſtam reg.
quod irritata parte indiuidui,irritatur ⁊ totum facit.ff.famil.er-
ciſcund.l.in hoc iudicio. in gloſſ.reddit ibi eccleſie redditur,
ſed aliud in eccleſia, quia eius fauore alienatio eſt interdicta,
ſed hic non eſt interdicta alienatio fauore venditoris , ſed rei-
10 publi.ideo pretium debetur fiſco. †In ead.gl.in fi.No.diligenter
hanc particulam.Ex qua habes ꝙ ibi contractus eſt reprobat⁹
a lege tñ ſi in caſu euictionis emptor eſt ſtipulatus ſibi pretium,
g re euicta illud petere poteſt.[g] In gloſſ.ſciēs.ibi,quo ad preſc.No.
ſingularem doctrinam ꝙ vbicunque quis emit rem prohibitam
ratione perſone,vel rei,ꝙ emens preſumitur ſcire quo ad hoc vt
13 non vſucapiat ſpatio longi temporis.†Et pro hoc patet ꝙ emēs
a furioſo,vel ab eo,cui bonis interdictū eſt,non vſucapit rem ſpa
tio lōgi tēporis , qꝛ preſumitur in dubio quo ad preſcriptionem
ſciuiſſe illum furioſum,vel prodigum.Sed contra hoc facit ff.pro
empto.l,qui fundum.§.qui ſciens.⁊ l.ij.§.ſi a furioſo.eod.tit.⁊ l.ſi
quis cum ſciret.Et hoc eſt verum.Non obſtat.gl.iſta,quia loqui
tur quādo res eſt prohibita alienari ratione ſui ſubiecti ſecus ſi
ratione perſone vendentis,vt in contrario.Uide gl.in l.ij.C,de v-
ſuc.pro emp.per doc.in l.ſi filiusfa.§.diui.de leg.j.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ In tex.vbi venditori ad repetendos ſeruos.Exemplū
vide per Bar.in l.per diuerſas.in fi.§.mand.⁊ in l.non dubiuʒ.de
legib.per Bal.⁊ doc.
b ALEX.¶ Uide Bar.in l.poſt mortem de adoptio.Bal.in l.cre
ditoribus.de ſeruo pig.da.ma.per caſuʒ in c.diuerſis fallacijs.de
cleri.coniuga.⁊ in c.ſi quis preſbyterorum. de reb.eccle.non alie.
Nam per Bal.in l.j.de libe.cauſa ⁊ in c.noſti.de elec.
c ¶ Malefidei. Malafides, vel bona an, ⁊ quando preſumatur.⁊
ex quibus inducatur.vide late per Fel.in c.ſi diligenti.de preſcri.
in verſi.inquantum, Abba.cum ſeq.
d ¶ Fieri faciens.ad quam materiam vide tu Fel.in ca.quanto.de
ſent.excom.in princ.verſi.non omiſſo.cum ſeq.⁊ ad id quod dicit
hic Bar.quod lex penalis extenditur fauore reipubli.adde Bal.
in l.qua actione,§.ſi in colluctatione,ad l.aquil.in ver.quero dicit
ſtatutum.
e ALEX.¶ Adde fauore Reipub.fit extenſio.vbi alias eſt prohi
bita.Adde tex.in l.hoc modo.de cond.⁊ dem.⁊ Ino.in l.cetera.§.
ſed ⁊ ſi quis.de le.j.nec fit extenſio,etiam in penalibus , vbi eſt ea-
dem ratio,in c.j.§.porro.in ti.que fue.pri.cau.be.amit.⁊ in l.ſi qs
id quod.in j.gl.in fi.ff.de iuriſ.omnium.iud. quod limita,niſi eſſet
aliquod ſpeciale inductum in fauorem ſeu priuilegium alicuius,
vt eſt gl.in §.item miſta,inſti,de act.⁊ no.Bal.in d.§.porro.Item
fit extenſio,⁊ in penalibus,vbi tractatur de fauore animarū. Io.
And.⁊ Abb.in c.ex tenore.qui fil.ſint legi.⁊ Domi.in c. pro hu-
mani.§.fi.de homi.li.vj.vbi alle.gl.no.in c.ſciant cuncti. de elec.in
vj.Idem Abb.in c.queſiuit.de diuor.Io.And.in c.j.de homi.in
vj.⁊ Abb.in c.iurauit.de prob.alle.ca.cum dilecta.de confir.vti.
vel inuti.Facit gl.in auth.ſacramenta pub.§.ſi aduer.ven. ⁊ vide
vbi fauore anime id fit ibi,⁊ no,in c.ſi,de preſc.q̄ extenditur in rea
li,⁊ perſonali fauore anime.
f ALEX.¶ Adde tex.in l.peto.§.tractare.de le.j.⁊ l.filiusfa.§.cū
pater.de leg.j.⁊ ibi p Bar.in l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de ver.obli.⁊
tex.in l.ſi Rufin⁹.§.de teſta.milita.vbi prohibitū alienari inter vi
uos,dz prohibitū alienari in vltima voluntate.qđ intellige veruʒ
ſecundum quod dicit Ang.in l.cum his.§.ſi cui.ff.de tranſac.vbi
dixit quādo prohibetur alienatio.⁊ ſimiliter permutatio propter
ſimilem rationem habet dominij abdicationē.⁊ Pau.de Caſt.in l.
voluntas.§.de fideic.⁊ limita,niſi ſubeſſet neceſſitas,vt hic Bart.
Iteʒ fallit in d.l.voluntas.Item in auth.res que.§.commu.de le.
⁊ l.muliere.§.cum proponeretur ad Treb.⁊ no.Bar.in l.filiusfa.
§.diui.in ij.q.de le.j.Adde quod prohibitus alienare non poteſt
dare pro anima,vt in c.j.§.alienare.qual.olim feu.pot.alie. ¶ Itē
adde ꝙ prohibitus alienari ſub pena,ſi obligat omnia bona ſua,
quia non incidit in penā.in generali obligatione non veniūt pro-
hibita,vt eſt caſus in c.j.de cap.qui cur.ven.⁊ Bal.in d.l.volun-
tas,vt voluit Bar.in l.codicillis.§.in ſubſtituto.ff.de le.ij.⁊ Are.
in l.ſeruū.§.idē ſeruus,de le.j.Itē ꝙ prohibitus alienare in perpe
tuum intelligitur vſque ad quartum gradum ſiue grauatur poſt
prohibitionē,⁊ nō vltra,vt in auth.de reſt.fideicō.⁊ ibi Ang.vbi
etiam dixit, quod prohibitio extra familiam facta filio, non tra-
hitur ad nepotem. Item an prohibita alienatione ſit prohibita
datio in emphyteuſim? Ang.quod ſic,in §,emphyteuſim.in auth.
de rebus ecc.non alie.Iteʒ an ſit prohibita conceſſio vſuſfructus
ad vitam.Ang.quod non,in eo.tit.§.hec igitur. Item an dicatur
prohibita locatio ad longum tempus,vide Bar.in l.codicillis.§.
in ſubſtituto.
g ANG.¶ In gl.que incipit,reddit,ibi,⁊ dic ſciēs.¶ †No.ergo ꝙ
11 dicit ſciens ad hoc vt aliquis puniatur rōne qualitatis in ſe,alij
eſt neceſſe vt ſciat illam qualitatem alias nō puniretur.vt d.l.§.
de fab.in l.nullus.⁊ in auth.de eccl.ti.§.ſi.Facit optime quod no.
in l.j.ff.de receptato.⁊ ff.de parric.l.vtrum.Et hoc ſine dubio ve-
rum eſt quando quis agit actum qui eſt de genere permiſſorū,ſed
vbi agrederetur actū prohibitum teneretur licet etiam qualita-
tem ſuā ignorauerit,quoniam debuit eam explorare.⁊ non explo
12 rando fuit in culpa,merito tenet̄,vt l.in furti.§.ope.ff.de fur. †Et
hoc credo verū vbi pena pecuniaria venit imponenda.ſecus ſi tē
ſi corpo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſi corporalis debeat irrogari, quia in illa culpa non ſufficit, cũ in corporalibus lata culpa non equiparetur dolo,* Adde do. Alex. de Imo. in l. quod Nerua. per illum text. ff. depo. ꝛ text. in l. actionibus. ff. de in lit. iuran. in quib. habetur quod equiparatur, ſed nõ ſemper Unde Lud. Poteſt tan. in ſing. ver. dolus. ꝛ late Alex. vbi ſ. ad fin. dicunt quod ſi in libello deducatur, ꝛ probetur lata culpa, nõ ſufficit, ſed fieri debet abſolutoria, tunc equiparantur dolus ꝛ lata culpa. Ad ꝙ adde glo. in l. illud. ver. hoc iudicio. ff. de libe. cau. ꝛ Bal. in l. ij. C. de prob.* ꝛ nunquam quis poteſt corporaliter puniri niſi dolus interueniat.* Adde Ant. de But. in c. ij. de conſt. ꝛ d. Alex. in d. l. quod Nerua. ff. depo. ꝛ in l. ſi quis teſt. li. vbi dicunt quod quando dolus de iure communi ad commiſſionẽ pene requiritur tunc ſufficit culpa lata. ꝛ ad id quod in penis corporalib⁹ requiratur dolus, adde Bal. in l. quibuſcũqꝫ. C. de ſer. fugit. ſed quid in ſtatuto ſimpliciter diſponẽte in delictis, an requiratur dolus: dic quod ſic, nec etiã ſubaudiri, etiam ſi pena ſit grauis. ſed ſufficit lata culpa Pau. de Ca. l. j. in fi. ff. de legi. ꝛ Sal. l. ſi ſerui. C. de nox. ꝛ in l. plagij. C. de plag. ꝛ d. Alex. in l. iij. §. ꝙ p̃tor. ff. ne quis eũ. vbi per Bar. ꝛ Bal. ꝛ Pau. de Ca. in conſi. cxc. ꝛ cõſ. cxciij.* Tex eſt in lege Corne. ff. ad l. Cor. de ſica.

LEX VIII.

1 ☞ Receptans bannitum etiam ignoranter, an puniatur. Hoſpes receptans bannitum ignoranter ſiue notum ſiue ignotũ, an puniatur.
2 Preſtans auxilium exbannito, quando puniatur pena ſtatuti.
3 Parochianus fraudulenter fugiens de vna parochia, ꝛ conſtituens ſe in aliam, reſtituitur priſtine cum omnibus decimis.
4 Colonus noſtri temporis, qui pacto rupto vadit ad colẽdas terras aliorum, ſi poſſeſſiones remanent inculte, tenetur ad tributa. Et quando etiam teneatur dominus ad cuius predia acceſſit.

OMnes profugi. Receptãs colonuꝫ tributariũ fiſci debẽtem domino cẽſum annuũ ſciẽter, reſtituere ipſuꝫ cõpellet domino, ꝛ etiã cẽſu nõ ſoluto, ꝛ etiaꝫ ſoluere fiſco tibuta, ſi talis receptãs vſus eſt operis dictorũ colonorũ gratis, alias cõtra ipſos fugitiuos habet regreſſus, quibus nõ exiſtẽtibus nõ ſoluẽdo, cõtra debitores ipſorũ, recurrit. h. d. In tex. ibi a
a lienos eſſe nouerit,[a] No. ꝙ dicit, nouerit, qꝛ ꝑ hoc patet, ꝙ receptãs tales fugitiuos colonos ignorãter, nõ punitur, nec eſt cõtra. ĩ. eo. l. ſeruos. vbi receptans etiam ignoranter punitur quia quãdoque quis receptat colonum ignotum, ꝛ tunc punitur, quia imputatur ſibi cur non explorat eius conditionem, vt in contrario.
1 ¶ † Quandoqꝫ quis receptat colonum notum, ſed eius conditionem ignorat, ꝛ tunc non punitur. ita loquitur hic, licet gl. iſtud cõtrariũ nõ ſoluat. ꝛ eſt hoc vtile ad receptãtẽ exbãnitos, vt recep
b tãs ignoranter nõ puniatur,[b] ſi bãnitus erat not⁹. ꝛ eius cõditio ignota. ſecus ſi erat ignotus exbãnitus, ꝛ eius cõditio. Imputatur em̃ receptãti ꝙ eius conditionẽ nõ explorauit, vt d. l. ſeruos. Sed hoc fallit in caupõe, ꝛ ſtabulario, vt nõ puniãt illũ receptãdo qui penit⁹ ignot⁹ eſt, ex quo em̃ publice hoſpitatus, nõ tenet hoſpitantiũ cõditiones inquirere, cum inuitus ad hoc cogatur, vt l. j.
c in fi. ff. fur. aduer. nau.[c] Uel dic, ꝛ melius, quod receptans exbannitum ignoranter, nõ punitur, etiã ſi fuerit penitus ignot⁹ tali receptãti, niſi in loco notorium eſſet iſtũ eſſe bannitum, qꝛ tunc receptans eſſet in lata culpa vt in c. j. de poſtu. prelatorum. ꝛ in l. fi. ff. de decret. ab ordin. faciend. ꝛ ſupra, qui aduerſus quos l. j. ꝛ not. gl. expreſſe in l. j. ff. de recep. Nec obſt. l. ſeruos. ĩ. eod. quia ſpeciale eſt in cenſitis. Ita fuit hoc anno conſultum in hac ciuitate, cum
2 hec queſtio eſſet de facto. ¶ † Item eſt vtilis hec litera, qꝛ ille qui preſtat auxilium, ꝛ fauoreꝫ exbannito, non puniatur pena manus ex ſtatuto diſponente, quod preſtans opem exbannito priuetur manu, niſi in actionem, vel inquiſitionem ſit deductum quod preſtitit ei opeꝫ ſciens eum exbannitum, quod neceſſe eſt etiam pro
d bari[d] per hanc literaꝫ. Et pro hoc videtur caſus. ff. de parrici. l. vtrum. vbi preſtans opẽ parricidio, punitur ea pena ſi fuerit conſcius, ꝛ non aliter, vt ſ. de rapt. virgi. l. vna. de epiſc. ꝛ cler. l. rapto
e res. ꝛ pro hoc. ſ. de fabricẽ. l. nullus. ꝛ ibi dixi.[e] ¶ † Ultimo. no. ex gl. in ver. ab his quod parochianus fugiens de vna parochia, ꝛ collocans ſe in aliam parochiaꝫ in fraudem, quod reſtituitur priſtino parochiano cum omnibus decimis preſtandis.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Per iſtum tex. alias obtinui in facto in q. an fructuarius ſoluens afictuꝫ adhibitum in teſtamento dicatur omni exceptione maior. Et dicebam quod non, quia equiparatur colono vt hic, ꝛ voluit Salice. in l. ſi olei. ſ. locati. facit quod per Bal. in l. j. ſ. de epiſ. ꝛ cleri.

b ¶ Non puniatur. Adde d. Alex. de Imo. in prima de recepta. ꝛ Iac. de Are. Ang. ꝛ Old. in auth. de eccleſia. tit. §. pen. ad fin.

c ALEX. ¶ Adde Bar. in l. non omnes. §. fi. de re milita. in l. j. §. pe. de incen. rui. nau. ꝛ in l. j. §. j. de reſcr. ꝛ ibi ſcripſi. Quid in muliere receptante virum, vide in l. eos. de recepta. Quid in receptãte alterius debitorem ne capiatur, Bald. in l. fi. de oper. liberto. ꝛ poſt Bar. ſcripſi in l. ij. ff. ad l. Iul. maieſ. vbi dicitur, qd receptãs tenetur vt ibi ſed hoc fallit. Adde quod hoſpes poteſt dare bannito comedere, nec tenetur. l. ſeie. §. idem. ff. de fun. inſtr. ꝛ in eadem ibi. §. furti. Et ibi vide Bar. qui idem dicit eſſe in notario limitatum ibi, niſi eſſet magna multitudo, quam inuitus non tenetur recipere propter alios hoſpites, vbi etiam alia multa videbitis.

d ¶ Quod neceſſe eſt etiam probari. Adde gl. bonaꝫ iuncto. tex. in l. j. ff. de recept. notata in l. j. ſ. qui ꝛ aduerſus quos. ꝛ Alex. in l. j. ff. de recep. ꝛ dixi in apoſt. poſt Iac. Rebuf. in l. iulius. ij. verſ. aliquem bannitum. ſ. de fabricen. iſto libro.

e ALEX. ¶ Idem Are. in maleficijs, in verbo Andream auxiliatorem. ꝛ Ang. in §. iubemus. in fine auth. de eccl. tit.

4 ANG. ¶ Nota ex iſta lege argumentum contra colonos noſtri temporis qui pacto rupto vadunt ad colendas terras aliorum. Et propter hoc poſſeſſiones remanent inculte, adeo quod dominus non poteſt poſtea tributa ſoluere, nam iſti coloni ad illa tributa tenentur, etiam domini prediorum. ad que gubernanda acceſſerunt, niſi ignorarent.

LEX IX.

IMmunitates. Immunitas iugationis vel capitationis abſque Principis authoritate conceſſa non tenet, ſed ad priſtinam conditionem reuocatur. h. d.

LEX X.

CUmantea. Ad euidentiam ſcias quod olim tantum preſtat nomine capitationis vnus homo, quantum due mulieres. Imperator hic mandat quod hodie preſtent tantum duo vel tres viri nomine capitationis quantum olim preſtabat vnus, ꝛ quod tantum preſtant quatuor mulieres quantum olim due. Et ſic patet quod onus capitationis eſt diminutum pro dimidia in maſculis, ꝛ feminis. Sed hec lex eſt localis in quibuſdam locis.

LEX XI.

1 ☞ Priuilegium Principis abſorbens in totum ius alterius, an valeat.
2 Coloni originarij non liberantur ex priuilegio, nec ex cenſus non ſolutione.

ORiginarios. Si originarius colonus culturaꝫ deſerat, nulla dignitas, vel
1 authoritas eum excuſare poterit. h. d. ¶ † Not. quod non valet Principis priuilegium, quod abſorbet in totum ius alterius. quod dic vt no. in l. ij. ſ. de precib. imperat. offerend. l. finali.
2 eodem tit. ¶ † Item no. quod coloni originarij non liberantur ex priuilegio, nec ex cenſu non ſoluto longo tempore, ꝛ ad aliquam dignitatem aſpirare non poſſunt.

LEX XII.

1 ☞ Ignorans an puniatur, ꝛ qua pena, remiſſiue.

a SEruos. Adſcriptitij,[a] ꝛ cẽſiti penes dominos debent remanere. ꝛ ipſos ignotos receptans, etiam ignoranter, punitur in xij. libris argenti, tenetur receptans cuꝫ altero ſimilis eſtimationis re
1 ſtituere. h. d. Non obſtat ſ. eod. l. omnes. ꝛ ibi dixi. Opp. † ꝛ videtur quod ignorans nõ puniatur, vt l. generali. ſ. de tabula. ꝛ l. omnes profugi. ſ. eodem. Sol. vt ibi no. in prima ſol. Opp. quod alia pena puniatur quam hic dicatur, vt l. j. ꝛ l. quicunque. ſ. de ſer. fugi. dic vt ibi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ An adſcriptitij veniant appellatione bonorum. Ro. quod ſic, ꝛ alle. l. talem. §. fi. de here. inſti. ꝛ Bal. in l. j. ff. de ſta. homi. ꝛ in d. §. fin. Et an liber homo poſſit preſcribi vt adſcriptitij, dic quod ſic, gl. in l. ij. de iud. ꝛ in l. fi. ſ. de preſcri. long. tempo. que pro liber. nõ tamen vt ſit ſeruus. vt ibi no. gl. in l. ij. de ingen. manu. ꝛ ſi teneatur per mille annos, vt ibi. idem gl. in c. cum non liceat. de preſcr. ꝛ quod Bal. de illo qui tentus eſt pro ſacerdote per centum annos, vt non dicatur preſcripſiſſe ſacerdotium. in l. j. ſupra de emanc. lib. hom.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

LEX XIII.

☞Colonus adſcriptitius,⁊ inquilinus in quo differant.
4 Filius natus ex homine meo,licet non ex femina mea, eſt homo meus.

DIffinimus. Natus ex vtroque parente cenſito,vel patre tantum cenſito,cenſitus eſt. Item ſi dominos duorum fundorum inquilinos vnius tranſtulit ad alterius,⁊ ad diuerſos dominos fundi predicti,pertinuerit,dominus eius fundi, ex quo eſt facta tranſlatio, tenetur reddere domino alterius fundi,cum agnatione talium colonorum,h.d.No.quod inquilinorum,⁊ colonorum pene eadem
1 eſt conditio.¶†Secundo no.quod licet coloni non poſſint alienari,tamen poſſunt de vno in aliud predium eiuſdem domini trāſ
2 ferri.ſimil.ſ.de edific.priua.l.ij.¶†Op.quod immo magis conditionem ſequantur.vt j.eo.l.ne diutius.Sol.Quidam habent in litera,vtroqꝫ vel altero,⁊ tunc exponitur vtroqꝫ, alias cēſito.⁊ tūc reſponde ad contrariū quod loquitur in cenſitis qui ſunt ſer.hic vero ſunt liberi.alij habēt vtroqꝫ vel neutro. ſecundū hoc neuter eſt cēſitus,erat tamen vterque adſcriptitius,quo caſu vterque ex parētibus eſt adſcriptitius,filius ſequit conditionē patris,⁊ ita loquitur hic.Sed ſi ſolus pater eſſet adſcriptiti9.mater vero nō, tunc matrem ſequitur,vt in contrario,alij exponunt tex.cēſito id eſt adſcriptitio,⁊ tūc expōe vt in gl.alias vel vtroqꝫ,ibi,alij dicūt.
3 ¶†Quero,an differat in aliquo colonus ab adſcriptitio. Iſta gl.dicit ꝙ ſic.Tu vero dic vt no.in l.cum ſatis in prin.in gl.que incipit,niſi quadraginta.j.eo.¶Itez quero an ſit aliqua differētia inter inquilinos ⁊ colonos.gl.ponit tres opi.tene primā,quā approbauit Dy.⁊ Pet.¶Vltimo iſta lex in prin.facit ad q.† ꝙ fi
4 lius natus ex homine meo,non tamen ex femina mea, ſit homo meus.Ad idē facit.ſ.de murile.l.fi.⁊ j.eo.l.ne diutius.⁊ l.mulier.⁊ l.fi.De hac q.dic vt in Spec.de feu.§.ij.ver.quinto queritur.

LEX XIIII.

1 ☞Cadenti a poſſeſſione que remedia dantur.
2 Agenti poſſeſſorio recuperande,ſemper fit reſtitutio poſſeſſionis, antequam de cauſa proprietatis cognoſcatur,ſecus in alijs poſſeſſorijs.
3 Libellus in poſſeſſorio recuperande,requiritur.
4 Remedium capitu.reintegranda, habet locum, etiam in rebus priuatorum,⁊ laicorum.
Item pro iuribus incorporalibus.
Item competit etiam detentatori.

SI coloni. Colonus bona fide poſſeſſus fugiens apud alium,reſtituitur primo bone fidei poſſeſſori,⁊ poſtea cauſa originis agitat. h. d. ¶Vel aliter,ille ad quem peruenit poſſeſſio cum vitio,eam reſtituet pri ſtino poſſeſſori,licet careat titu.h.d.⁊ eſt no.hec lex,quia vbi quis cadit a poſſeſſione,⁊ non habet ti.quo mediante preſcribere poſſit ſiue ſit poſſeſſio rei mobilis ſiue immobilis poteſt ipſas petere condictione ex hac l.dum tamen ad nouum poſſeſſorem peruenerit cum vitio,⁊ non aliter.aliud autem remedium cadendi a tali poſſeſſione non competit.Non enim poteſt agere rei vend.,vel Publiciana,cum non eſſet dominus vel quaſi,niſi haberet aliqd ius in re,vbi autem poſſeſſio perueniſſet ad alium abſque vitio, tunc nullum videtur dare remedium cadenti a poſſeſſione,ſecun
1 dum Andr.de Baru. ¶†Sed tu dic quod forte duplex eſt remedium.Primum,vt agatur triticaria pro illa poſſ.vt l.j.ff.de trit.Secundum,quod agatur condi.ex l.ſi me,⁊ Titium.ff.ſi cer.pe. Debeo enim narrare quod poſſeſſio mea ad te peruenit,⁊ quod nō eſt equum quod ex poſſeſſione mea efficiaris locupletior, ⁊ ideo peto vt cōdemneris ad reſtitutionem dicte poſ.Sed hoc remediū non competijſſet,niſi ei qui cecidiſſet a poſſ.quam bona fide tenebat.Si enim fuiſſet male fidei poſſeſſor,hoc remedium ſibi non cō peteret,quia hec equitas in eum non competeret, quia in pari
a cauſa,⁊c.[a] ¶†Vltimo patet per hanc literam quod quando agit
2 poſſeſſorio recuperande,ſiue detentator poſſideat cum violentia ſiue non,ſemper debet fieri primo reſtitutio poſ.quaz agatur cauſa proprietatis.Primum,⁊ ſecundum probantur hic,⁊ in l. ſi qs emptionis.§.ſuper illis.de preſcript.xxx.anno,⁊ l.ſi quis in tantam.ſ.vnde vi.Et ita tenet Inno.in ca.ſepe de reſtitutio.ſpolia.⁊ ibi vide. In alijs autem poſſeſſorijs ſecus eſt,ſi exceptionem obijciens paratus eſt incontinenti de iure ſuo probare,vt no.in l.incerti.ſ.de interdi.⁊ ff.de Carbō.edic.l.iij.§.due.⁊ ff.vt in poſ.leg.l.ſi is a quo.⁊ ſ.de edi.diui Adri.tol.l.ij.⁊ ꝙ no.ſ.loca.l.ſi quis con
b ductionis.[b] ¶†Vnum tamen ſcias, ꝙ licet celeriter debeat fieri
3 reſtitutio poſſeſſionis in poſſeſſorio,vt hic,⁊ in l.momentanee. ſ. vn vi.tamen in illo poſſeſſorio recuperande dꝫ offerri libellus ,vt
4 ibi gl.ꝙ etiam hic tenet domi.Andre.de Barulo.†Et iſtam legez no.alle.Io.And.per quam probat quod id,quod dicitur in ca
c pit.redintegranda.[c] iij.queſt.j.quod loquitur in rebus eccleſie, habeat locum in rebus priuatorum,⁊ laicorū de iure ciuili, probat,⁊ allegat hanc legez.de quo p eum in nouella,⁊ ibi p Inn.in cap.cum ad ſedem.extra de reſtitutio.ſpolia.qd ſingulariter not. ⁊ vide verba notabilia que ponuntur in l.rem que nobis.de acq. poſ.quam no.q: de facto quotidie venit.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Not.qd etiam officio iudicis poterit agi.ꝙ quis pōt implorari quando cecidit a poſ.ſecundum Hoſt.⁊ Ioā.and.in c.accedens.el j.vt lit.non conteſt.⁊ Lap.alleg.iij.
b ALEX. ¶Patet,in poſſeſſorio petitur reſtitutio poſſeſſionis, in petitorio petit non poſſeſſio,ſed res ipſa.Adde l.ſi duo.in fi.ff. vti poſ.⁊ Spe.in ti.de reſti.ſpo.§.j.ver.⁊ no.⁊ Io.and.in Spe.de reſti.ſpo.Arch.in c.redintegrāda.iij.q.j.⁊ Fede.in cōſi.cclxxxiij.in cip.conſilium latum.⁊ Bald.in l.pe.ſi a non cōpeten.iudi.Et ibi iuxta fi.ibi,in c.redintegranda.adde ꝙ idem voluit d.Ant.in d.c. cum ad ſedem,ibi, quoddam eſt remediū magis latum,⁊ ibidem do.Abb.⁊ idē conſuluit do.Are.conſ.ſuo inci.cum queritur.in c. redintegranda.⁊ lꝫ Io.Cald.tenuerit contrariū,⁊ male,in d.c.cū ad ſedem.Et ad Bar.hic adde Ang.in conſi.cliiij.inci.in dei nomine,in predicta q.vertente inter cōe.Et no.per doct.in l.rē que nobis.ff.de acqui.poſ.an remediū d.c.detur contra ti.poſſidentē do.Ant,⁊ Abb.in c.ſepe.de reſti.ſpo.tenent,ꝙ ſic,⁊ idem Mod. in d.l.rē que nobis. Idē Abb.in c.ſi diligenti.de preſcri.vbi etiā dixit ꝙ hoc remediū competeret etiam male fidei poſſeſſori,quia poſſeſſione cecidiſſet.Et non mirū,q: ſi agēti non obſtat exceptio dominij appoſita a reo conuēto.Et ita dixit,⁊ voluit Inn.⁊ Ioā. and.in c.poſt electionem.de cōceſſio.preben.do.Ant.in d.c.ſepe.⁊ ibi Inn.Et adde ꝙ hoc remedio etiam poſſet vti coram iudice loci,in quo eſſet res,vel poſſeſ.quod probatur,q: licet condictio ex canone dicti capituli ſit actio perſonalis,q: omnis cōdictio ex l. eſt actio perſonalis,in §.appellamus.inſti.de actio.⁊ Bart.in l.j. de cōd.ex l.de edicto diui.⁊ conuentus ſolum rōne rei immobilis ſortitur quis forū,vbi quis conuenit actione reali,vel miſta,non perſonali,ſm Bart.in l.iam.in prin.ff.de cenſi.⁊ l.ordine.§.ſolam. ad municipa.vt in l.ſi.vbi in rem acti.per Bal.in l.iubemus nullam.ſ.de ſacroſan.eccle.⁊ in l.fina.ſ.de preſcrip.long.tempo.fallit tamen hoc in canone,redintegrāda,in quo agitur poſſeſſorio, in quo non habet locum dictum Barto.in d.l.illam,cum ſeq.tex. eſt ⁊ ibi Bar.⁊ Bal.ſ.vbi de her.agi opor.
c ¶C.redintegranda.quando locum habeat,⁊ cui competat,vide Ang.in conſ.cxiiij.inci.in Dei nomine,in queſtione vertente.do. Alex.de Imo.in conſi.lj.j.parte.
d ¶ALEX. ¶Scias quod condictio.d.c.redintegranda.locum habet etiā in c.viribus corporis.ij.q.ij.nullus.⁊ An.de Bu.in c. cum eccleſia de cauſa poſſeſſio.⁊ proprieta.⁊ per Pet.de anch.in ca.ex par.de reſtitutio.ſpolia.Et de hoc vide per gl.⁊ Bal.in l.ij. ſ.de furt.per Bar.⁊ ang.in l.manifeſtiſſimi.in §.ſin autem.eo.tit. Item competit etiam detentatori ſecundum Spe.in ti.de peti.⁊ po.§.j.ver.ſed nunquid.Item licet gloſ. d.c.cum ad ſedem.de reſtit.ſpolia.dixerit illud remedium competere pro rebus eccleſiaſticis.vel clericis.quam partem licet tenuerit Io.Calder.in d.c.cum ad ſedē, ſecundum quod no.ibi,ant.de But.⁊ eandem opi.ſequit in ca.querelam.de elec.tamen quod etiaz in alijs rebus habeat locum,diffuſe tenet Ludo.in d.l.rem que nobis. que eſt no.⁊ vide Lap.in ſuis allegationibus alle.ij.

LEX XV.

a COlonos. [a]Coloni glebe adſcripti cauſa dominorum non inquietantur.h.d. Ideo autem dixi pro terrulis dominorum, quia ſi ſua ſponte poſſiderent eorum tributa tenerentur ſoluere,vt ſ.eo.l.ſi penes,
1 †Et eſt vtile ad ſtatuta diſponentia quod gabellas teneantur ſoluere coloni pro dominis non ſubiectis,iniqua enim ſunt,vt patet in hac l.⁊ ex l.ſi penes.⁊ j.vt nullus ex vic.l.vna.

ADDITIO.

a ANG. ¶Facit hec lex pro ſcholaribus,⁊ clericis, vt occaſione alicuius litis non debeant a ſuis ſtudijs vel eccleſijs auocari.ad idem l.omnes.ſ.de epiſc.⁊ cleric.

LEX XVI.

MVlier. Mulier originaria copulans ſe cum alio in conſortium,cum ſua ſcbole reuocatur.h.d.
1 †Et ſic not. hic, quod ſoboles ſequitur conditionem matris,⁊ eſt hic regulare, ſed filij colonorū ⁊ inquilinorum ſequuntur conditionem patris,vt j.eod.l.ne diutius,⁊ dixi ſ.eod.l. diffinimus.

LEX XVII.

PEr colonum. Colon⁹ domino inuito cō-trahendo circa dominium non parat preiudicium. hoc dicit. Ideo autem dixi, circa dominium, quia plene preiudicaret circa poſſeſſionē vt plene patet in l. j. ſupra de acquirenda poſſeſſione.

LEX XVIII.

COlonos. Coloni adſcriptitij ad nullum honorem etiam humilioris militie vocantur, nec etiam magiſterij poteſtatis apparitores conſti-
1 tuuntur. hoc dicit. In text. ibi apparitores. †no. ar. quod ſeruus non poteſt eſſe baiulus. licet hec militia ſit infima. ⁊ loquitur ſecundum Dialecticos.

LEX XIX.

1 ☞ Longum tempus in hac materia eſt decem annorum.
2 Colonum eſſe, vel inquilinum, probatur quando per x. an. reſpondit de penſione, vt inquilinus, vel reditu, vt colonus.
3 Vaſallus quis non probatur probando quod per ſpatium decez annorum preſtitit ſeruitia tanquam domino.
4 Colonus quando poſſit refricare reſtitutionem dominij.
5 Sequeſtrum, ſi quis vult impedire, aut reuocari facere. quod debet idonee ſatiſdare. ⁊ nu. 8.
6 Sequeſtrum. an reuocetur per iuretoriam cautionem. ⁊ nu. 9.
7 Satiſdatio quod iterato preſtatur, ſi primus fideiuſſor datus eſt effectus non ſoluendo.
Satiſdatio de reſtituendo rem ſequeſtrataz non durat, niſi triennio, ⁊ nu. 10. ⁊ 18.
11 Lex properandum, quod non habeat locum in cauſis, vbi lis nō conteſtatur.
Inſtantia quod non currat in executionibus inſtrumentorum, ⁊ ſententiarum, ⁊ ibi, an hoc ſit verum. ⁊ nu. 13.
12 Inſtantia quod currat emergentibus ante litem conteſtatam.
14 Res tempore peritura cum de ea ſit queſtio officio iudicis vendi poteſt, ⁊ pretium ſequeſtrari. ⁊ nu. 20.
15 Colonus quando duo aſſerunt ſe dominos fundi quem colit, poteſt in ſe fructus retinere ſatis, dando de reſtituendis, ei qui ſpro ſe ſententiam reportabit.
16 Fructus lite pendente quod ſequeſtrantur.
Sequeſtratio eſt permiſſa etiam quando timetur de dorataria fructuum.
17 Satiſdatio ſi preſtatur, de reſtituendo fructus, non peruenitur ad ſequeſtrationem.
19 Sequeſtratio de fructibus quando fit, debet fieri apud edem ſacram ⁊ qualiter.
21 Sequeſtrum de re alicuius quod non fiat, niſi de debito conſtet per publicum inſtrumentum.

LItibus. Si de domino terre inter dominuz, ⁊ colonum eſt diſceptatio, ⁊ locatio negetur. j. ſcripta forma ſeruatur, quia ſatiſdare tenet̃ colonus conuentus de reſtituendo fructus redituū preſtandorū ſine procraſtinatione, ſi dominus obtinuerit in cauſa, q̃ ſatiſdatio durabit triennio, ⁊ poſtea reuocatur. Si vero colonus hoc facere noluerit, vel non potuerit, tūc redit⁹ in auro cōſiſtētes deponuntur vt hac l. notat̃. Si vero cōſiſtunt in ſpecieb⁹ iudicis. ⁊ vendūtur arbitrio, ⁊ pretiū inde perceptum poſtea modo predicto ſequeſtratur. publicas aūt functiones ſoluet dominus, vel colonus ſecundum conſuetudinez antiquitus obſeruatam. h. d. Diuiditur in duas partes principa. ¶ Primo eniz ponit quādo eſt queſtio circa dominium inter colonum, ⁊ dominum quid fieri debeat de fructibus, ⁊ reditibus dicte terre, ⁊ quo ordine procedat̃ vſque ad ver. hec de reditibus ibi eſt ſecunda pars principalis. in qua ponitur quis debet ſoluere publicas functiōes pro terra locata an dominus, vel colonus, cum inter dominū terre, ⁊ colonuz de terre dominio queſtio agitur. Et hec eſt vna lec. ſcdʒ quā poſui ſummariā. ⁊ eſt vera, ⁊ approbatur in gl. in ver. reſtituantur. Secundo modo legitur ſecundūz Placen. quia hic non erat queſtio inter dominuz, ⁊ colonū de proprietate terre, ſed contēdebant de terra. Et querebat̃ qd colonus debeat facere de fructib⁹, ſed hec lex non placet, quia eſt cōtra hanc legem que dicit, in principio ꝙ
1 coloni cōtra terre dominos declamāt. † In tex. ibi, prolixoqʒ tempore. longū, ⁊ prolixum tempus in hac materia eſt tempus decem
a annorū, vt patet hic in gloſſ. in verbo colonorum.ᵃ † Ex hac litera
2 probatur aperte ꝙ ſi per x. ann. reſpondiſti mihi de penſione tanquam inquilinus, vel tāquam colonus de reditu, ꝙ ex hac preſtatione diutina probatur eſſe colonum, vel inquilinum meū, ſed preſtatio modici tēporis hoc non probaret, argumēto ſumpto a contrario ſenſu huius l. nec ob. ff. de vſur. l. cū de in rē verſo, vel diutina preſtatio non ſufficit, ſed requirit̃ preſtatio lōgiſſimi tēpo. non enim homines trahuntur ita de facili ſicut res. Nec obſt. ſi dr, ꝙ hec ſolutio videtur contra caſuz huius legis, q₂ hic tractatur de omni genere colonorum, ⁊ tamen conſtat quod eſſe cenſitū vel adſcript⁹. eſt mala fortuna, vt j. l. proxi. q₂ hic non querit̃ de ſtatu pſone vtrū ſit colonus vel nō, tūc enī diutina preſtatio non ſufficeret, vt l. contraria, ſed queritur tantummodo de ſtatu rei, ſcilicet vtrum poſſit queſtio dominij denegari, vel refricari antiqua redituū pſtatio. Et eſt vera ſo. licet de hoc cōtrario gl. diſcrepet multū in l. contraria. ⁊ etiam hic aliquantulum in verbo, colonorum. Et pro hoc eſt caſus j. eo. l. cum ſatis. §. j. Quandoque autem ad aliquem obligandum, non dico ad mutādū ſtatū ſufficit minor pre-
3 ſtatio, vt eſt in alimētis, vt l. j. ā. de fideic. † Ex predictis apparet, quod ſi ego tāquam vaſallus preſtiti ſeruitium tibi ſpatio decem anno. quod hec preſtatio non eſt ſufficiens ad probandū ius vaſſallagij. Nā hic agitur de mutatione ſtatus perſone, que nō mutat̃ ex diuturna preſtatione, ſecūdum Martinū de Fano. ⁊ And.
b de Barulo.ᵇ † In text. ibi, idoneū fideiuſſorē, Ex hac litera appa-
4 ret quod quando inter dominū, ⁊ colonuz eſt queſtio de terre dominio, quod colonus domino non tenetur reſpondere de fruct. ſʒ ſufficit ipſe ſatiſdet idonee de reſtituēdo omnes reditus inquātū dominus ſententiā pro ſe reportauerit. Sed contra iſtud opponitur de l. ſi quis cōductionis. ā. loc. vbi colonus refert domino queſtionē dominij. Timore huius variauerūt gloſſatores, ⁊ etiaz doctores. Quidā eniz dixerūt quod hic cōductio non erat finita, ibi ſic. Sed hoc reprobatur per doc. quia ſi nō eſt licituz referre queſtionez dominij cōductione finita, ergo nec ea durante. Alij dicūt aut cōſtat de locatione, ⁊ tūc nō refert queſtio dominij vt ibi, aut non conſtat, ⁊ tūc ſic, vt hic. ⁊ eſt vera. ⁊ probatur pro parte p hāc l. dum dicit ꝙ ſi per diutinam preſtationem apparet iſtum eſſe colonum ꝙ ceſſat ordo. vnde in hac lege negabatur dominium, ⁊ negabatur locatio, in l. cōtraria negabatur dominium, ſed cōfitebatur locatio, ⁊ cōductio. Alij dicūt quod coloni ſimplices non poſſunt refricare queſtionē dominij, vt l. contraria. cum ſimi. Tenuit aūt, ⁊ alij ſic, vt hic. Sed hec ſolutio eſt cōtra literam huius l. que dicit in colōis cuiuſcūqʒ cōditionis hāc l. ſeruari debere. Et hoc videt̃ innuere gl. iij. in prin. licet gl. in l. contraria approbet hāc l. Alij dicunt ꝙ hec lex corrigit illam, ⁊ ſimiliter hec eſt mala quia vitanda eſt legū correctio, vt l. precipimus. in fi. de ap. auth. quas actiones. ā. de epiſc. ⁊ cler. tene ergo ſecundā. Sed Iac. de Are. ſequendo quandam alteram opinio. poſitam in l. contraria dicit ꝙ aut eſt queſtio de dominio, ⁊ hoc modo refricari nō poteſt, vt l. cōtraria. Aut eſt queſtio de preſtatione redituū ſoluz, ⁊ tunc legitime poteſt hoc colonus obijcere, vt hac l. Et eſt ratio, q₂ tunc colonus obijcit de nullitate contractus. Sed iſta ſolutio videt̃ contra hanc l. que dicit, qd ſuper terre dominio contra dominos clamabant. Propterea ſi colonus dicit de nullitate cōtractus, ex eo q₂ eſt dominus, ⁊ ideo dicit ſe non debere cogi ad redituum preſtationē, de neceſſitate ſequit̃ refricatio queſtiōis dominij. Tene
c quam dixi.ᶜ ¶ † Item ex litera patet quod ille qui vult impedire
5 ſequeſtrū, aut etiam facere reuocari, debet idonee ſatiſdareᵈ de re-
d ſtituendo rē abſqʒ aliqua procraſtinatione. Unde non ſufficit ſim-
e plex ſatiſdatio, niſi hec verba ponātur.ᵉ † Et aduerte, quia gl. hic
10 in ver. accipiatur. dicit, quod incipit currere id triennium a tempore litis conteſtate, quia tanto tempore inſtantia durat. quod nota, q₂ per hoc patet quod tempus inſtantie prefixum per l. properandum. incipit currere, a die litis cōteſtate. de quo ſolet ibi no-
11 tari. Unde in caſibus, in quibus non conteſtatur lis, non videtur illa lex locū habere. Et ob hec dixi multoties allegando in q̃ſtionibus de facto qd cum executiones inſtrumentorum, vel ſententiarum fiant abſqʒ conteſtatione li. quod non currit inſtantia, cuz
f non fiat conteſtatio.ᶠ ¶ In tex. fructus vendantur. † Nota quod
14 quādo res ſequeſtrata eſt tēpore peritura, quod iudicis officio
g pōt vendi, ⁊ pretiū ſequeſtrari.ᵍ poſſet etiā id ſolus ſequeſter, vt l. ſi oleū. ff. de dolo. cuius ſequeſtri officium eſt voluntarium, ⁊ non neceſſarium, vt l. ſi. ff. de bonis autho. iud. poſſi. ¶ In text. ibi nec de reditibus. Nota diligenter hunc ver. quando res eſt in litigio inter dominum, ⁊ colonū, ad quem ſpectet ſolutio publicarū functionū. Et vtrum ſolutio facta per vnum altero ſciente, ⁊ patiente ſibi preiudicet. ¶ Ex hac litera ſumit arg. gl. ſuper verbo, moris
h erat. An ruſtici teneātur preſtare decimas clericis. vel eccleſijs.ʰ Et dicit quod ita ſeruat conſuetudo. ¶ Ultimo ſecundum lectu-
15 ram. † Placentini poſitam hic in gl. ſuper verbo, reſtituantur, eſt hic caſus, ſi vera eſſet, que eſt vera quantum in ſe, quod ſi duo aſſerūt ſe dominos vnius fundi, quod colonus poteſt dicere neutri veſtrum volo reſtituere fructus, ſatiſdando de reſtituendo ei, qui pro ſe ſententiam reportauit, quod no. quia eſt limitatio legis vl-
i time. ā. de peti. heredi.ⁱ.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Et adde que dicit Bald.ꝛ Ange.in l.male agitur.de
preſcrip.ꝛ ex.quin.ꝛ vide in priori col.ꝛ hic adde Bald.in l.j.in vj.
col.C.de fideiuſ. Quid in emphyteuta, vide hic plene, ꝛ melius
per Andre.de Barn.

b ALEX. ¶ Adde Bar.in l.qui vniuerſas.§.quod per colonum.
ff.de acq.poſ. Intellige contra dominum,non tertiam perſonam,
ꝛ in materia l.cum de in rem verſo.ff.de vſu.ꝛ Bartol.in l.j.ꝛ in l.
ſi conductor.ff.de acq. poſſeſſio.ꝛ per Cy. ꝛ alios in l. ſi certis an
nis.C.de pac.Cyn.ꝛ Bal.in l.ij.C.de iur.emphy.

c ALEX. ¶ Adde Imo.in l.imperatores.ff.de appe.ꝛ cum Bar.
hic tranſit ſimpliciter.l.fi.C.qui ad libe.procla.non licet. Alexan.
Bart.in l.emptorem.ff.loca.videtur tenere contrarium in illa q.
quando prelatus locauit vni rem eccleſie, ꝛ poſtea mouetur ſibi
queſtio de eccleſia.

d ¶ Debet idonee ſatiſdare. Ex hoc dicit regula,quod cautio ido-
nea facit ceſſare ſequeſtrum,vbi etiam deberet fieri ita no.in apo.
ad Gul.de Cun.poſt eum in authen.generaliter, numero v. C.de
epiſcop.ꝛ cleric.

e ALEX. ¶ † Quia ſi propter iuratoriam cautionẽ reuocat, fru-
ſtra foret. Et vide dictũ elegans Jo.And.in add.Spe.eo.ti.de ſe
queſt.poſſ.ꝛ fru.in rub.vbi dicit qđ ibi ſequeſtratio nõ fieret pro-
pter ſuſpicionẽ,licet ordinarie a iure pmiſſa ſit non reuocabit per
preſtationẽ fideiuſſoris.alle.c.eũ qui.de eo qui mitt.in poſſ.lib.vj.
tu alle.§.nouiſſime.inſti.de ſuſpe.tu.in fin. ibi ſatiſdatũ. Et de ma
teria ſequeſtrationis.vide apoſtillã in l.mãdatis.de requi.re.ꝛ vi
de Abb.in c.dilectus.de ſequeſtra.poſſ.ꝛ fru.idem tenentẽ. Alex.
Uide Bal.in l.fi.C.quibus ad liber.procla.li.ꝛ in l.ſi fideiuſſor.§.
fi.qui ſatiſd.cog.iam tamen videtur ſi dixit ſecundum formam iu
ris,vt communiter ſit ibi,non durat niſi triennio. Uide Imolam
in l.imperatores.§.fi.ff.de app.ꝛ Bal.in l.j.de prohib.ſequeſt.ibi
non habet locum l.properandum. Adde tamen quod terminus
prefixus incipit currere in primo actu, in quo queritur de meri-
tis.q tunc habetur lis pro conteſtata.l.nih.l.ꝛ l.nulla.ꝛ ibi gloſ.
ꝛ Bar.C.de procu.ꝛ Bal.in l.mutari.de procu.ff.gl.in Clem.ſepe.
de ver.ſign.ꝛ in in cle.j.de elec.Ang.de exhib.reis in auth. Adde
quod idem voluit Bal.in l.ij.de exec.rei iud.ꝛ Are.in l.intra dies
ff.de re iud.ꝛ in repe.l.tale pactum.§.q prouocauit.vbi aliud tꝫ,ꝛ
7 Rom.in rub.de arbi. ANG. ¶ In tex remouetur. † No.arg.qđ
fideiuſſore effecto non ſoluendo,debet iterato ſatiſdatio preſtari.
Facit ff.qui ſatiſd.cog.l.ſi ab arbitro.de peti.her.l.ſi quo tempo-
re. Per hoc enim patet quod ſatiſdatio de ſequeſtrando vel de re-
8 ſtituendo rem ſequeſtratam non duret niſi triennio. † Not.quod
ſequeſtratio non reuocatur,niſi preſtetur cautio de reſtituendo
* rem cum fideiuſſore.* Idem dicit Ant.† de But.in c.j.de ſequeſt.
poſſ.ꝛ fruc.alle.l.ſenatuſconſul.de offi.preſid.ꝛ ſubdit,quod etiaꝫ
ſi eſt pauper,non reuocabitur propter lucratiuam cautionẽ. Al-
leg.Spec.in ti.de fideiuſ.§.j.ver.illud autem.ꝛ.de hoc eſt caſus in
l.fideiuſſor.§.j.qui ſatiſd.cog.ꝛ ibi. ALEX. ¶ Idem ſequitur
Ang.in l.j.ſupra.de prohib.ſequeſt.poſſ.

¶ Cum fideiuſſore. Adde Abb.in c.ij.de ſequeſtratio.poſſ.ꝛ do.
Alex.de Imo.in l.ſi fideiuſſor.§.fi.ff.qui ſatiſ.cog.ꝛ quo ad mate-
riam hanc habetur plene per Fel.in capi.examinata.in ver.in gl.
ij.cum ſeq.de iudi.

f ALEX. ¶ Sed perpetuo durat. ꝛ hoc videtur ſentire Guliel.
in d.l.properandum.in prin. Et ad hoc allegabat do.Ant.iſtam
gl.me audiente. Sed contrarium ſentit.do.Bar.in l.ab executore
in fine.de appel.facit quod ipſe no.in ſummaria cognitiõe ſuper
verbo,figura. Poſtea dictus dominus meus mutauit ſentẽtiã ꝛ
intelligendo vt habeo ſuper libro d.l.properandum in prin.nec e
go video quod iſta gl.inducta prout ſ.aducit do.Bar.prohibet
iſtud,ad quod eam allegat hic,ſed iudicio meo gl.dicit quod ſpe-
ciale eſt,cũ hoc probet illud ad qđ allegat,quaſi velit dicere,quod
inſtãtia triennij non currat hic.cum ſit cauſa talis, in qua lis nõ
non cõteſtat.ſed q ſummaria. Itẽ nec Gulie.dicit.vt ſentit in d.
l.properandum. ANG. ¶ Unde tenemus quod no.Bart.in d.
l.ab executore.in fi. Nec obſtat gl.intellecta vt intelligo, quia hic
nõ erat queſtio principalis de ſequeſtratio.fienda,vel non,vt ſ.pa
tet ad quod no.Guliel.in d.l.properandum. Si ergo eſt verum ꝙ
ipſe Bar.no.in d.l.ab executore.in fi.hoc tamen fallit in cauſa ap
pellationis vbi inſtantia incipit currere a principio citationis in
ius facte, producendo libellum appellationis.ꝛ hoc in odium.
ꝛ cõtumaciam appellatio.nec iudiciũ eius valet,vt ex d.§.fi.colligi
tur. ALEX. ¶ Adde Bald.in l.conſentaneum.C.quomodo,ꝛ
quando iudex. Idẽ tenet Bal.in l.tale pactum.in §.qui prouoca-
uit.ff.de pac.in repetit.in x.queſtio.in fin. Pet.de Anch.in c.j.de
iuramen.cal.qui dicit ita fuiſſe conſultum per domi. Bal.ꝛ dici-
tur ita ſe de facto obtinuiſſe. Contrarium tenet Bal.in l.j.C.de iu
ra.cal.cũ concor.ꝛ per eundeꝫ in l.ij.C.de exec.rei iud.poſt.Ang.
in l.ꝛ poſt.§.fina.de iudi.ꝛ no.Mod.in l.ab executore.in princi.ff.
de app.ſed Bar.in l.properandum.in §.ſi quidem.in prin.C.de iu
di.vbi aliter loquitur.ꝛ idem videtur velle Guliel.de Suza.in d.
12 l.properandum.in prin.§.ꝛ ſi quidem.ſequitur Bar.ibi.† In his
vero que emergũt ante litis cõteſtationem,nũquam currit inſtã-
13 tia.ſm Bal.no.in l.ꝛ poſt edictum.§.j.ff.de iudi.† forte tutior eſt
opi.qđ currat inſtantia a tempore,quo ceptum eſt tractari de me
ritis cauſe executio.per no.per Bart.in d.l.ꝛ ſi quidem.cum quo
cõcordat Cy.ꝛ Bal.ꝛ Sal.in prin.illius l. Et pro hoc facit ꝙ di-
ſpoſitio illius legis eſt inducta ob publicam vtilitatem,vt no.gl.
in prin.huius legis.ergo debet extendi ad caſus ſimiles.per not.
per gl.ꝛ Bart.in l.ſi conſtante.ꝛ ibi Bart.in ix.queſt.prime par-
tis.ff.ſolut.matr. Et maior eſt ratio in cauſa executionis, que eſt
ſummaria.l.a diuo Pio.§.ſi ſuper.ff.de re iud.cum ſummarijs li-
mitata ſit inſtantia,ſicut in ordinarijs, ꝛ potius in eis eſt maior
inſtantia.l.de ſubmerſis.C.de naufrag. Bald.in l.j.§.j.ad fi.ff.ſi qs
ius dicen.non obtempera.tenet idem qđ tenet in l.ij.de executio.
rei iudica.

g ¶ Et pretium ſequeſtrari. Adde iſtum in l.fi.per illum text.ibi.
ff.de requiren.re.ꝛ ibi poſui in apoſt.ad iſtum in verſi.põt vendi.

h ¶ Uel eccleſijs. Ad cuius articuli deciſionem vide tu plene do.
Soci.in conſi.cclxvij.incip.eleganter,ꝛ ſubtiliter.in prin.cũ verſ.
ſeq.vſque ad fi.

i ANG. ¶ In tex.ibi.fideiuſſor.† Et eſt enĩ hic caſus qđ licite pen
16 dente fructus ſequeſtrantur,ſcꝫ cum dominus agit cõtra colonũ
ſuum:regulariter autem talis ſequeſtratio eſt prohibita.l.j.C.de
prohi.ſequeſtra.pecu.niſi timeretur de barataria fructuum.ꝛ l.
17 imperatores.in fi.ff.de appella. ¶ † Item nota optimum argumẽ
tum,ꝙ licet ex forma legis vel ſtatuti fructus debeant ſequeſtra-
ri,ſi tamen ille,contra quem agitur,vult dare fideiuſſorem de reſti
tuendo oẽs fructus,nullo modo peruenitur ad ſequeſtrationem.
18 ¶ † In tex.ibi,per trienniũ. Hic tex.eſt optimum arg.qđ fideiuſ-
ſor,qui promittit reſtituere omnes fructus,qui perciperent, ad
hoc vt ſequeſtratio euitaretur,qđ non intelligitur obligari, niſi
pro fructibus triennij tantum. Et eſt ratio,q conuentus non te
netur pro maiori tempore fideiuſſorem dare quã trienniũ.vt hic.
ergo ſimpliciter dando ad tempus triẽnij videt dediſſe.qđ no.ſed
19 non firma. ¶ † In tex.ibi,ede ſacra. Nota cum ſequeſtratio fit de
aliquibus fructibus alicuius rei,debet fieri apud edem ſacram il
lius ciuitatis,ſub qua poſſeſſio ſita eſt. Unde ſi poſſeſſio eſt ſita in
parochia ſanc.Petri,in eccleſia illi' parochie debebit fieri ſeque
ſtratio,ꝛ ſi illa eccleſia ad illud ſequeſtrum nõ ſit ſufficiens vel ido
20 nea,fiet ſequeſtrum ad eccleſiam cathedraleꝫ.tex.eſt hic. ¶ † In
tex.ibi.fructus vẽdantur ibi ſolus ſequeſtrãs nõ poſſet,licet fru-
ctus corrũpantur,niſi iudice permittẽte ei de partium volunta-
21 te.ſic intelligitur.l.ſi oleum.ff.de do. ¶ † No.etiaꝫ ex principio hu
ius legis quod nunquam ſit ſequeſtratio de re alicui',niſi de de-
bito conſtet per publicum inſtrumentum.vt j.de ero.mil.ann.l.
per hanc.ꝛ ibi dixi. ALEX. ¶ Adde ꝙ Bal.tꝫ cõtra Bart.in
l.j.de iuramen.calum.vbi dicit.ꝙ ſi ſtatutum requirit inſtantiam
cauſe terminari intra duos mẽſes ꝙ habet locum vbi petitur exe
cutio inſtrumenti confeſſionati, ꝫ aliqui contra ſecundum eum.
In tex.ibi,fructus vendantur.vide Ang.ꝛ Doc.in l.fideiuſſor.§.
fi.qui ſatiſd.cog.ꝛ adde Bar.in l.ſi magiſtratus.ff.de priuilegijs
credito.ꝛ l.intereſſe.de acq.poſ. Bal.in cap.olim.de reſcri.bene fa
cit l.diuus.de petitio.her. In ead.l.in fin. An hoc ſit verum,vide
Imo.in l.Imperatores.de app.§.fi.ꝛ quod no.Bal.in d.l.j.C.de
prohib.ſequeſt.ꝛ vide Abb.in c.dilectus.in fi.de ſequeſtra.poſ.
ꝛ fru.vbi reprobat dictũ Bar.eo modo reprobat Imo.in d.l.Im
peratores.§.fi.vide que no.in l.per hanc.de ero.mili.anno.li.xij.ꝛ
vide Bar.in l.fi.in fi.C.de edi.diui Adriani tol.vbi dicit quod im
miſſio debet probari per publicum inſtrumentum.nec ſufficit per
teſtes. Per publicum inſtrumentum.adde And.Cor.omnino ſin
gu.ſuis in ver.ſequeſter.inci.quis non poteſt petere.dixi poſt Ja.
Reb.in additionib.ad ipſum in l.preceden.in fi.in eodem ver.ſu-
pra eodem.ꝛ de hoc per dominum meum Decium conſ.lxxj.in-
ci.diuino.ꝛc.ꝛ pro tenui ingenioli mei, ꝛc.verſi.vj. etiam facit ibi,
immo,quod fortius eſt volumine j.

LEX XX.

NEdiutius. Hodie natus ex adſcriptitio, ꝛ ſerua,vel adſcriptitia.ꝛ ſeruo ſequitur ventris conditionẽ. Itẽ inter ſeruos adſcriptitios modica eſt differentia,cum ſeruus cuꝫ peculio, adſcriptitius cum terra alienari poſſunt per dominũ.h.d. Premitto ad euidentiam,quod olim ſenatuſconſultum Claudianum volebat vt natus ex adſcriptitio,vel adſcriptitia ſemper ſequeretur conditionem adſcriptitiam, ꝛ ſic quandoque paternam, quandoque maternam,vt ſupra,de ſenatuſconſulto Claudiano. Unde videns Imperator quod ſemper quis traheretur ad peiorem fortunã,ſtatuit ꝙ illud ſenatuſconſultum eſſet ſublatum ex to-

to,ꝛ

to. ⁊ quod ille, qui naſcetur ex adſcriptitio, ⁊ muliere libera, eſſet
liber. vt no. in lib. auth. ibi hoc etiam declaratum fuit in li. auth.
conſtitutio que ex adſcriptitio. ⁊ libera natos. in princ. collat. vj.
Uerum. quia multi dubitant quãdo quis naſcebatur ex vno ad-
ſcriptitio. vel adſcriptitia, ⁊ ex altero ſeruo vel ſerua, vtrum ſe-
queretur conditionem ventris. cum illa lex antiqua poſita ad re-
motionem dicti ſenatus non loqueretur, niſi tantum de adſcri-
ptitio. ⁊ muliere libera. ideo Imperator poſuit legem. ⁊ diſpoſuit
quod ſicut ille, qui naſceretur ex muliere libera, ⁊ adſcriptitio ſe-
quitur conditionem ventris. ita ille qui naſcitur ex adſcriptitia,
⁊ ſeruo vel ſerua. ⁊ adſcriptitio, ſemper ſequitur conditionẽ ven-
tris. Et ex hoc infertur alia regula generalis. quod partus ſequi-
tur regulariter conditionem ventris, ſiue conditio ventris ſit de-
terior partui, ſiue vtilior. Hec autem regula fauore publice vtili-
tatis fallit in partu murilegulorum, quia ſemper murileguli ſe-
quuntur conditionem liberi, ſiue ſit pater, ſiue mater. vt l. fin. ȝ. de
murilegulis. ¶ Item fallit in partu eius, qui natus eſt in predio
tamiaco, quod prediũ quale ſit, notatur j. de prediis tami. in rub.
⁊ in l. j. ¶ Item fallit in filiis inquilinorum. ⁊ colonorum natis ex
libera muliere, vt ȝ. eo. l. diffinimus. ¶ Item fallit in filiis liberto-
rum curie. xij. qõ. ij. de libertis. ⁊ hoc de iure ciuili. ¶ Item fallit
ſecundum legem Lombardorum, vt no. in glo. Quo ad honores
vero aſſequendos partus ſequitur conditionem paternam, vt l.
cum legitime. ff. de ſtatu homi. ¶ Ultimo no. ex gl. pe. omnes dif-
ferentias inter adſcriptitios, ⁊ ſeruos.

LEX XXI.

1 ¶ Enunciatiua verba in diſpoſitione vel contractibus, ſi ſunt
in duplici confeſſione emanata, valent in vna, poſtea in alia pro-
bant, ⁊ obligant.
2 Terre recommendate que tenentur ciuitati preſtare ſubſidium
in caualcatis. ſi ſtant per centum annos quod non preſtiterint,
per hoc non cenſentur preſcripſiſſe libertatem, ſi non fuerint re-
quiſite.
3 Statutum quod abſentes, a ciuitate Peruſij, non gaudeant pri-
uilegio ciuium, non comprehendit abſentes, quorum fratres, ⁊ ſo-
rores, ⁊ cognati ſtent in ciuitate, qui ſupportent onera.
Et non dicitur abſens nec vagabundus. ibi num 5.
4 Iniuria facta vni de conſortio, videtur toti conſortio facta.
6 Cõfeſſio facta in iudicio, non in figura iudicij, non nocet, ⁊ quan-
do noceat etiam extra iudicium geminata.
7 Geminatio actus, vel eius perſeueratio, quod multum arguant
actus validitatem.

Cum ſcimus. Sola cõfeſſio vel ſcriptu-
ra. in qua enũciatiue quis
ſe alterius colonum eſſe aſſerit, non preiudicat. nec ſta-
tutum mutat, niſi ſit aliis adminiculis approbata. ſci-
licet ex illa diutina preſtatione, quam faciũt filij adſcriptitij. aut
quia alia confeſſio emanauerit de eodem. ¶ Item ſi filius adſcri-
ptitij viuente patre per xxx. annos cõtinuos terram non coluit,
non propterea liberatus eſt a conditione adſcriptitia, cum pater
eius tempore vite ſue culture ſatiſfecerit. h. d. Ideo autem dixi
enunciatiue prolata, ⁊ facta. quia ſi diſpoſitiue per ſolennem ſti-
pulationem quis vellet ſe facere alterius adſcriptitium, non re-
quirerentur alia adminicula, ſecundum Martinum de Fan. et
Andr. de Barulo hic, licet gl. in l. proxi. in §. cum autem. videatur
dicere quod licet precederet pactio, qua quis ſe obligauerit, ta-
men iſta pactio non preiudicat, niſi ſecuta ſit poſtea triginta an-
norum preſcriptio. Sed ego intelligo illam gloſſ. quando illa ſti-
pulatio non fuit ſolennis. ſed poſtea curſu temporis ex diutina
preſtatione ſolennizatur. Ubi autem quis paciſceretur ſolẽniter,
puta per ſtipulationem. non videtur dubium. quod eo ipſo ſit ef-
fectus ſeruus, ⁊ adſcriptitius, vendendo ſe ad pretiũ participan-
1 dum. † In text. ibi, ſinautem eſt ſcriptura. ex hoc verſicu. limitari
poſſunt omnes leges dicentes, quod verba enunciatiua non in-
a ducunt diſpoſitionem.[a] ⁊ etiam in contractibus prolata nõ ſunt
obligatoria. Nam hoc eſt verum, niſi bina confeſſio emanauerit
vna poſt aliam. Si enim circa conditionem adſcriptitiam, que eſt
mala, vt l. ne diutius. ȝ. eo. preiudicium generet, quanto magis ge-
b nerabit in his, que non ſunt tanti preiudicij, certe multo magis.[b]
2 In tex. ibi, illud quoq;. Ex hoc. §. ſumitur optimum argu. quod
ſi terre recommendate tenentur dare ciuitati Peruſij ſubſidium
caualcatis, ⁊ exercitibus, extra ciuitatem euntibus, ⁊ per cẽtum
annos ſteterunt quod non preſtiterunt ex eo quia ciuitas Pe-
ruſina non requiſiuit, cum de ſuis gentibus eſſet copioſa nimis,
vt non propter hoc dicte terre preſcripſerint libertatem dicti ſer-
uitij. nulla enim cauſa deſidie poteſt communi Peruſij imputa-
ri. ex quo neceſſitatem dicti ſubſidij non habuit. De quo dixi in l.
3 in filiis. ȝ. de decur. vbi videtur caſus. † In tex. ibi, patres, vel fra-
tres. no. arg. quod ſtatutum dicit, quod abſentes a ciuitate Pe-
ruſij non gaudeant priuilegio ciuium, cum onera non ſupportẽt,
quod ſi aliquis abeſt a ciuitate, in eadem permanent patres, vel
fratres. ſorores vel cognati; qui ſupportent onera ciuium, quod
non obſtante tali abſentia priuilegio gaudebit abſens. videtur e-
nim ſupportare onera, cum illi ſupportent, qui ſunt de ſua proge-
nie. Et ideo ſi ſtatutum dicit, quod non allibrati non audiãtur in
ciuilibus, nec in criminalibus, cum non ſupportent onera ciuita-
tis, quod libra patris vel aliorum conſortum de domo proderit
non allibrato. ſufficit enim hos conſortes onera ſuſtinere per hãc
c legem.[c] † In tex. ibi, cũ tamen pars. No. quod corpus vnius con-
4 ſortum appellatur pars ceterorum conſortum. Item iniuria que
d ſit vni eorum, toti conſortio facta videtur,[d] vt l. j. de ſenatuſcon-
ſul. Claudi. ⁊ omnes poterunt vindicare tanquam conſortes eo-
rum proſequentes eorum iniuriam, vt l. ſi femina. ȝ. ad Turpil. e-
5 tiam ſi vendicans ſit ſpurius. l. j. cum ſimi. ff. de libera. cau. † In
tex. in l. per hanc literam videtur poſſe dici. quod non videantur
abſentes a ciuitate illi qui de ciuitate habent patrem, ⁊ alios co-
gnatos. Unde non appellabatur vagabundus cum ibi reſidere
videatur. Sed contrarium videtur. Nam videmus quod bonis
abſentis detur curator, ⁊ citantur primo ãgnati, ſi volũt eum de-
fendere. Text. eſt in l. item ait pretor. §. j. ff. ex quib. cau. maio. Et
quod datur curator, patet in l. ab hoſtibus. eo. titu. ⁊ non obſtat
hec lex, quia ideo hic non reputatur abſens. quoniam ſui cogna-
e ti onera ad eum ſpectantia ſupportabunt.[e] † No. quod confeſſio
6 facta in iudicio, non in figura iudicij, puta coram tabellione, non
nocet. Et per hoc patet quod male dicant illi, qui dicunt quod
gl. que eſt in l. iubemus. ȝ. de libe. cau. quod non reperiatur alibi
quam ibi, quia hoc non eſt verum, quia etiam hic inuenitur. ⁊ eſt
etiam alia gl. ſingul. in l. interrogatam. ȝ. de liberali cauſa. Hoc eſt
verum in confeſſione que non preiudicat extra iudicium, eodem
modo preiudicaret coram notario. vt in gl. ſequen. Item confeſſio
facta non in figura iudicij licet non preiudicet: tamen ſi bis ema-
nauerit. forte ita preiudicaret, ſicut ea, que eſt facta in figura iu-
f dicij.[f] Hoc videtur velle ſequens glo. Adde quod dixi in l. triti-
cum. ff. de verbo. obliga. vbi dixi quod due confeſſiones plus ope-
7 rantur quam vna. † Actus enim geminatus vel perſeueratio mul-
g tum arguunt ad vtilitatem eius quod agitur.[g] ⁊ facit optime. l.
h ſi mulier. ȝ. ad Uelleianum.[h]

ADDITIONES.

¶ Pro ſaluando Bar. hic in hac l. cum ſcimus. qui vult quod ex
confeſſione geminata extraiudiciali oriatur actio, vt hic circa fi-
nem commenti ſui; vide concordantiam quam poſui ad l. triticũ.
ff. de ver. obli ga.
a ¶ Diſpoſitionem. Adde do. Soci. conſi. ccxxvij. inci. preſens cõ-
ſultatio pulchra. ver. quinto ꝗ ver. ſequen. ⁊ in conſi. lxvij. incip.
circa. j. q. ver. circa aliam q.
b ALEX. ¶ Uide que dicta ſunt in l. ex hac ſcriptura. poſt Bar.
de dona. ⁊ idẽ Ro. in litera. d. in no. ij.
* ALEX. Caſus. ¶ Adde Ang. in l. male agi. ſ. de preſcr. xxx. anno.
circa ſi. Item ibi, patres omnes fratres abeſſe a ciuitate, vel loco,
non eſt qui habet de ſua progenie in loco, vel ciuitate, vt in patre,
qui non habet filium. vide gl. in l. ſi. in verbo, ⁊ eadem perſona. ȝ.
ȝ. de impub. ⁊ aliis ſubſtitu.
c ALEX. ¶ Adde bonam gl. in l. ij. ȝ. qui eta. vel profeſ. exc. libr. x.
de quo per Ang. in l. pretor. in prin. ff. de edẽ. ⁊ Bar. in l. j. §. ſi he-
redis. ff. ad l. fal. l. j. §. domini. ff. ad Sylla. Bal. in l. ſi. prealle. vbi di-
xit per gl. in l. ij. qui eta. excuſantur, ꝙ ſi ſtatuto cauetur, ꝙ nullꝰ
poſſit habere officium. niſi habeat centum in bonis, ꝙ filius pote-
rit habere officium, ſi pater habet eſtimum vſq; ad illam quanti-
tatem, licz ſint plures fratres, qui ſi diuiderentur non haberẽt illa
centum. Et ita dicit in l. pretor. §. ſed ſi filius. ff. de eden. ⁊ Ang. in
l. ſi. prealleg ⁊ Bal. in l. ij. ad fin. ȝ. de lib. ⁊ eorum liber. ⁊ in l. j. §. il-
lud. ȝ. communia de manumiſ. ⁊ in cap. filius. de cap. qui curiã vẽ-
di. ⁊ in l. non plures. de ſac. ſanc. ecc. ⁊ in l. ſciendum. ff. qui ſatiſda.
cog. ⁊ ibi Bart. in pe. q. Bald. in l. diximus. §. ſi pater. ff. de exeu.
tut. ⁊ in l. ij. in ſi. ȝ. de legi. heredi. ver. modo videndum eſt. ȝ. de exe-
cutio. rei iud. ⁊ Bal. in additionib. Speculat. in titu. de cenſibus.
ad ſi. ⁊ in l. illud. ff. qđ cuiuſque vniuerſi. Item ibi in verſicul. item
de iniuria que ſit vni, adde Bart. in l. lex Cornelia, ⁊ ibi dixi. ff. de
iniuriis. Et ibi omnes. nota. Bar. ⁊ ibi ſcripſi in l. ij. in princ. ff. de
accuſat.
d ¶ Uidetur. Adde Fel. in cap. partus. de homi.
e ¶ Sed cõtrarium videtur qđ bonis abſentis datur curator. gl.
in l. cognatos. ȝ. de capti. ⁊ idẽ in hereditate iacente in l. j. de cur.
bon. dando. ⁊ Ang. in l. iiij. §. quoties. ff. de dam. infec. per l. ſi ſer-
uus communis. ff. de ſtip. ſeruorum. Alex. In gl. extra ius. ibi, nõ
in figura iudicij.
f ¶ Iudicij. Adde do. Soc. in conſi. xv. incip. viſis predictis publi-
cis inſtrumentis. verſi. tertius vero tractatus. circa mediũ. ⁊ Fe-
li. in cap. ſi cautio. de fide inſtru. ver. fallit notabiliter. in ſi. ver. fal-
lit vltimo.

g ℭ Agitur. Quid autem operetur in obligatione, reſcripto, in
interlocutoria. ꝛ in nonnullis aliis actibus, vide tu plene Felin.
in cap. ſi cautio. ſtatim poſt medium ibi. ꝛ hic eſt. de fide inſtru.
h A L E X. ℭ Confeſſio bis emanata extra iudicium preiudicat,
ac ſi eſſet facta in iudicio regulariter tamen contra. l. j. in fi. in glo.
ſuper verbo. actionibus. ff. de interroga. actio. ꝛ per glo. in l. quo-
niam ff. de infamibus ꝛ in l. cum de indebito. in §. fin. de proba. et
in l. generaliter. C. de non numera. pecu. Adde circa confeſſionem
geminatam gl. in l. cap. v. ff. de adul. que dicit, quod quamuis dica-
tur, quod alias confeſſus non precedētibus indiciis, ꝛ timore tor-
mentorum, non ſibi preiudicet. l. j. §. diuus. ꝛ l. maritus. ꝛ quod ibi
per gl. ꝛ Bar. ff. de q̄ō. tamen ſi ante confeſſionem factam ſine in-
diciis emanaſſet alia confeſſio que teneret, per conſequens con-
demnaretur ex ea propter geminationem ipſius cōfeſſionis. Ad-
de tamen circa confeſſionem factam extra iudicium, quod licet
regulariter non preiudicet confitenti, tamen ſi iuramentum in-
teruenīſſet, ſibi preiudicaret. Bar. in l. cum quis decedens. §. Ti-
tia honeſtiſſima. de leg. ij. ꝛ adde in eo quod dicit hic Bar. de con
feſſione bis emanata, quod idem voluit bal. in rub. res inter alios
acta, ꝛ iudicio meo eſt tex. ibi gl. ꝛ doct. in l. ſi mulier perfecte eta-
tis. C. ad Velleia. ꝛ in l. j. C. de plus peti. Et adde quod confeſſio
geminata operatur vnum no. effectum, vel quod exceptio nō nu-
me. pec. que alias intra biennium opponi poterat, iuxta ea que
habentur in l. ſi extant. C. de non numera. pecun. non poterit op-
poni ſi confeſſio fuerit geminata. Ita dixit Abb. in c. ſi cautio. de
fide inſtr. vbi alleg. no. per gl. hic. tu alleg. tex. in l. in cōtractibus.
in §. de illo. de non nume. pecun. Et adde in cōfeſſione facta extra
iudicium, quod talis confeſſio non prodeſt ad actionem, ſed ad
probationem. l. j. in fi. C. depoſiti. fallit niſi eſſet geminata, quia tūc
cum equipararetur confeſſioni facte in iudicio, vt hic, ꝛ confeſſio
facta in iudicio prodeſt ad actionem, vt eſt gl. in l. ſed ꝛ ſi poſſeſſo-
ri. ff. de iureiur. in §. item ſi iurauero. quod confirmat Cy. in l. j. C.
de confeſſ. que actio vocatur vtilis confeſſoria. vt eſt text. in l. pro-
inde. §. procurator. ff. ad l. Aqui. igitur poteſt dici tali caſu pro-
deſſe ad actionem. Cogita, quia nemo hec tāgit. Item adde quod
iſta geminatio operatur alium naturalem effectum, quia ex gemi-
natione pacti nudi dicitur pactum veſtiri, ꝛ parere actionem, et
obligationem, vbi alias ex tali pacto non naſcitur. Dictum eſt
Ang. ꝛ Saly. in l. petens. C. de pact. ꝛ facit Inſtitut. de actio. in
§. de conſtituta. Item ad iſtam geminationem, ad quod geminata
interlocutoria non reuocatur, gl. no. in l. ciues. C. de appella. Item
geminata mora non poteſt purgari. l. traiectitie. §. de illo ſecun-
dum vnam lectu. de actio. ꝛ obliga. Itē geminatio reſcriptorum
operatur clauſulam motu proprio. bal. ſingulariter in l. damnoſa.
C. de precibus impe. offeren. Item peccatum veniale geminatum
tranſit in mortale. Tex. eſt in §. criminis. xxv. diſtinc. Et ibi ſi bis
enumerauit diuerſis tamen temporibus, ꝛ interuallo. ſecundum
bal. in proe. C. ad fi. Alex. quod habetur in l. ſi conuenerit. de pig.
actio. Adde do. Anto. de butr. actu requiſito ad cōſuetudinem,
vt requiratur interuallum temporis in c. fin. de conſuc.

L E X   X X I I.

1 ℭ Statutum quod inſtrumenta dotalia executioni mandētur,
nulla longi temporis preſcriptione obſtāte, an obſtet preſcriptio
quadraginta annorum.
2 Statutum excludens preſcriptionem an valeat.
3 Adſcriptis alicui conditioni, ſi fugit, vt illud onus euadat, dici-
tur furtum ſui facere, etiam ſi ſit liber.
4 Coloni, ꝛ cenſiti ſunt homines liberi.
5 Moderator prouincie cognoſcit de crimine.
6 Colonus an poſſit deſerere culturas agrorum, etiam ſi dominus
nouet pacta, ſi ſtatutum dicat quod non poſſit eas deſerere.
7 Uxor ſi verberatur a viro, licite poteſt diuertere.
8 Proteſtatio procuratoris quod faciat incidere proteſtantiam in
penam, ſi ei oſtendit mandatum.
9 Conditio adſcriptorum eſt durior quam aliorum colonorum.
10 Statutum quod iudex prouideat ne damna dentur, vel quod de-
beat tueri tales iniurias patientes, quando pariat actionem, et
quando officium iudicis.
11 Primogenitus Regis an dicatur natus ante dignitatem rega-
lem.
12 Stante ſtatuto quod habitantes in comitatu non gaudeant pri-
uilegio ciuitatis, nec eorum filii aliquis habitat, an preiudicet fi-
liis ante habitationem natis.
13 Statutum diſponens quod pro quolibet animali naſcenti in ter
ritorio, dominus ſoluat vnum ſolidum, quod comprehēdit illum
qui ducit animalia pregnantia extra territorium vt ibi pariant.
14 Colonus remanens in colonia tenetur ſolitam fructuum reſtitu-
tionem facere.
15 Heredes coloni ſi remanent in colonia ſine renouatione pactorū,
pacta facta inter dominum, ꝛ colonum defunctū ſeruare debēt.

C Um ſatis. Adſcriptitius fugiēs, ſicut ſer-
uus ſui furtum facit, licet liber
ſit, ꝛ iō tali fortuna nō liberat̃ xxx. an. ſpacio, ſʒ cū ſua
ſobole idē adſcriptitius remanet. Itē effecti colonarie
cōditionis p culturā aſſiduā xxx. ann. ſunt liberi. ꝛ eorundem filii,
licet oēs adſcriptitii ſint cōditionis p̄dicte. etiā ſi tāto tpe filii non
ſteterint in cultura. ℭ Item domini poſſeſſionum non debent eiſ-
dem violentiam inferre, aut veterem conſuetudinem redituū im-
mutare, contrarium facientes eiſdem ad intereſſe tenentur nec po
terunt ob hoc culturā agrorum deſerere. Item nullus debet co-
lonum vel adſcriptitium alienum occultare, ꝛ ſuſcipiēs etiā ignoꝛ
ranter, niſi reſtituat ipſum penis, hic inſertis tenet̃. h. d. In text.
ibi, quātumcunque emanauerit. hoc verum, niſi ille adſcriptitius
in fuga ſteterit per xl. ann. vt l. omnes. de preſcriptio. xxx. anno.
quātum autē tēpus requiratur in ſeruo fugitiuo, no. de ſer. fu. l. j.
1 † Not. quod dt, quantumcunq;, ꝛc. quod p hoc patet cōiunctā l.
oēs, quod licet ſtatutum dicat, quod inſtrumenta dotalia execu-
tioni mādentur, nulla longi tēporis preſcriptione obſtante, q̄ſi
currerent xl. ann. curricula, quod obſtabit temporis preſcriptio,
ſicut videmus hic Imperatorē dicere nō preſcribere iſtos lōgi tē
poris curſu libertatē tñ currunt curricula xl. ann. Sed cōtrarium
dicas, quia iſtud ſtatutum ſimpliciter loquitur. ꝛ ideo ſimplici-
ter intelligendum eſt, vt l. de pretio. ff. de publica. Nec ob. hec lex,
q̄ limitatur per aliam quod in ſtatuto non eſt. De hoc dixi C. qui
b nu. li. ſe excu. l. fi. vbi gl. allegat oēs leges, q̄ poſſunt allegari. b In
3 tex. ibi, furari intelligatur. No. quod lʒ quis ſit liber, tñ ſi adſcri-
ptus eſt alicui conditioni, fugiendo, vt onus illius conditionis e-
uitet, dicitur facere furtum ſui. Sequitur in tex. voluit liberos p-
4 manere. † Ex hoc patet quod coloni ꝛ cenſiti ſunt hoīes liberi, li-
5 cet adſcripti ſint huic conditioni. † Not. quod moderator p̄uincie
cognoſcit de crimine, ꝛ facit reſarciri intereſſe. Uñ p hoc dici pōt
quod in cauſa criminali veniat refectio expēſarum. hic eñ crimen
violentie, vel rapine intendebant, tamen iudex hic recognoſcens
facit reſtituere dāna, ꝛ intereſſe. quod an ſit verum, no. C. q accu.
nō poſ. l. qui crimē. ꝛ p Cy. in l. ſi. C. de fru. ꝛ lit. expen. Quis autem
iudex de hac violētia cognoſcat, ꝛ quis exequatur, ꝛ qualiter pe-
tatur huius violētie punitio, dic, vt in gl. in verſic. per iudicē. In
6 tex. ibi, ꝛ ſic veterē cōſuetudinem. † Nota quod ſi ſtatutum dicat,
quod coloni non poſſunt deſerere culturas agrorum, quod non
poterūt, lʒ eis pacta immutentur, ſed domini tenentur eiſdem ad
intereſſe. ꝛ idē ſi verberantur a dominis. Concor. in quibus cau-
ſis col. ꝛ cēſi. l. j. Sʒ cōtrarium teneas. Nā non plus operatur hic
ſtatutū, quā operaretur pactum, vt not. C. in rub. de decur. Sed ſi
quis promittit terram excolere ſub certo pacto, ꝛ pena, non inci-
dit in penam, ſi eidem pacta mutant̃. vel dominus ita rixoſus eſt
quod colonus in colonia non poteſt perſiſter, ſicut dicimus in
ſocio qui promittit ſocietatem non diſſoluere. nam poteſt, ſi ſo-
cius eſt rixoſus, vt ff. pro ſocio. l. ſi conuenerit. in fin. Nec obſt. hec
lex, quia ſpeciale eſt in iſtis, quorum conditio eſt multum ſtri-
7 cta, vt ſupra eodem. l. ne diutius. ꝛ lege diffinimus. † Preterea,
c vxor cum flagellis verberatur a viro, c licite poteſt diuertere, vt in
auth. vt lic. mat. ꝛ auie. §. quia vero pluriſmas. multo ergo magis
d colonus a domino quādo acriter verberatur. d Sequitur in tex.
8 vel per procuratorem. † Hic videtur caſus quod proteſtatio pro-
curatoris facit incidere proteſtatum in penam, ſicut proteſtatio
dñi, quod verum eſt, qñ ipſe oſtendit procuratorium, vt l. ſi quis
inficiatus in prin. ff. depoſi. In glo. etiam xl. anno. hoc procedit in
curialibus, vt non liberentur preſcriptione. xl. anno. vt in l. hic al-
leg. adſcriptitii vero bene liberantur tanto tempore a tali condi-
tione, vt l. oēs. de preſcript. xxx. anno. niſi pars eorum corporis in
prediis remanſerit, vt C. l. proxi. In eadem gl. ibi ſolue vt ibi, quia
ibi tractatur de alia libertate, quam de ea, que per viam preſcri-
ptionis inducitur, ꝛ ſic non obſtat cōtrarium. In gloſ. ibi l. eum.
gl. in l. preſcriptiones. de preſcript. xxx. anno. ſoluit alio modo, ſci-
licet, quod ibi eſt ſpeciale in adſcriptitiis curiarum, vt minori tē-
pore preſcribantur, adſcriptitii vero fundorum principis nullo
tēpore preſcribūtur, vt l. j. C. ne rei domi. vel tem. Et predicta pro-
cedunt, cum adſcriptitii ipſimet volunt preſcribere libertatem.
An autem alius poſſit preſcribere adſcriptitios alienos, dic vt
9 hic no. † In gl. ſuper verbo, intelligat̃. in gl. que incipit, ex femina
adſcriptitia. ibi, l. ead. hoc placet, quia adſcriptitiorum conditio
eſt durior, quā aliorū colonorū, vt C. eo. l. ne diutius. ꝛ iō magis ei
fauet̃ pro libertate. In glo. in ver. permanere. ibi, no. ſimile, ꝛc. no.
quem poſſe eſſe liberū ꝛ adſcriptitiū ſimul, ꝛ ſemel. quod facit j.
eo. l. fi. ꝛ quod no. Inſti. de tu. pſo. in prin. ꝛ in auf. de nupt. §. ad-
10 ſcriptitio. In † gl. in ver. p iudicē. ibi, hic innuit p̄uideat, ꝛc. Et no.
bene pro ſtatutis dicentibus, quod iudex prouideat bene ne dā
num detur, vel iniurie inferantur. Nā vigore huius ſtatuti nul
la naſcit̃ actio ſed eis dat̃ offm̄ iudicis. Si autem ſtatutum dicat,
quod iudex debeat tueri tales iniuriam patientes, tunc eis datur
actio

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

actio, ⁊ exceptio, vt l. ſtatuas. ff. de acquiren. rer. domi. In eadem
glo. ibi, quod in ſimplum. ⁊ ſic ſecundum Hugo. opin. eſt dare ca-
ſum, in quo pro furto vel rapina non competit ius agẽdi, niſi ad
ſimplum tantum, ſcilicet cũ furatur. vel rapiat dominus ab ad-
e ſcriptitio vel colono, aut cenſito.[e] In gloſſa nati ex colonis. ibi,
ſed quid de nato. Nota. an filius natus ex colono ante preſcri-
ptionem completam. vel conceptus ante preſcriptionem comple-
tam. ⁊ natus poſtea ſit colonarie conditionis. Num non eſt pri-
mo caſu. quia non eſt natus ex patre colono. ſecundo caſu. quia
cum ſit conceptus ante quam pater eſſet colonus etiam habetur
pro nato. cum de eius fauore tractetur, vt l. qui in vtero. ff. de ſta-
11 tu hominum. † Et ideo non dicitur primogenitus Regis,[f] qui
f natus eſt ante dignitatem regalem. nec filius preſbyteri, qui na-
tus eſt ante preſbyteratum. vt not. in l. imperialis. de nupt. ⁊ l. ſe-
g natoris. ff. de ſenato.[g] In filijs autem eorum qui ſe ſponte curie
obtulerunt, hoc ſpeciale eſt, vt licet nati ſint poſt oblationem fa-
ctam curie, nõ ſint curiales inuiti, vt not. in l. fi. C. de his qui ſpon-
h te mu. ſub.[h] In eadem ibi, licet. Sed non obſtat hec lex: quia in-
telligitur de liberis natis, ⁊ conceptis poſtquam pater eſt colo-
nus effectus. ⁊ ideo ipſi ſunt coloni. licet non ſteterint xxx. ann.
12 In eadem gl. ibi, item daretur occaſio. ¶ † Nota bene ad ſtatuta
dicentia, quod pro animali naſcenti in territorio Peruſino de-
beat ſoluere dominus vnum ſolidum. Nam ſi habens animalia
pregnantia ducit vt pariant extra territorium Peruſinum, non
euitat propter hoc ſolutionem, quia in fraudem fecit. Pro hoc
i ff. de here. inſti. l. ex facto. la grande.[i]

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Adde gl. no. in c. ſtatutum. §. cum vero. de reſcrip. in
vj, que dicit, quod ille dicitur de ciuitate, qui ibi habet domum,
vt ibi per docto.
b ALEX. ¶ Si ſtatutum excludit preſcriptionem longi tẽpo-
ris an verificetur in preſcriptione longiſſimi temporis. Dicas
quod non. Facit quod dicimus ſtatutum interpretari. vt aliquid
addat iuri communi. ſecundum Bart. in l. ij. de vſu. Bal. in l. j. de
preſcript. longi temporis que pro libe. cum ſimi. Sed preſcriptio
longi temporis eſt tantũ x. an. inter preſentes, ⁊c. In contrarium
faciunt ea que diximus ſtatutum interpretandum ſecũdum ius
commune, ⁊ pro certo dictum Bar. nunquam mihi placuit. Pro
quo multa poſſent adduci ſpecialiter quod no. Bal. per illum tex.
in l. in contractibus. in princip. de non nume. pecu. ⁊ multa alia.
a †Quando autem valeat ſtatutum excludens preſcriptionem, vi-
de per Bal. in l. j. ne rei do. vel templorum. ⁊ dixi plene poſt bar.
in l. j. de vſur. Sed aduerte ad dictum Bart. hic quod puto quod
ſit corruptum, quia non deberet eſſe illud verbum longe relatum
in ſtatuto, an preſcriptio centum anno. intelligatur excluſa, vide
no. in d. l. j, ne rei do. vel temp. ⁊ in c. j. §. preterea. de cap Corra. in
vſib. feud. Alex. Statutum faciens mentionem de preſcrip. long.
temp. non comprehendit preſcriptionem xl. an. Idem Barto. in l.
ius emphyteutici. C. de fund. pat. ⁊ ibi vide. ⁊ contra Bart. hic te-
net Ang. in l. ſi quis decurio. C. de decurio. lib. x. vbi dixi.
c ¶ A viro. An liceat viro vxorem ex cauſa verberare, vide Felin.
in c. illud. de preſump.
d ALEX. ¶ Adde Dyn. ⁊ Bal. idem tenentes in l. j. C. de legib.
vbi dixit, quod hoc caſu dabuntur alimẽta extra domum, ⁊ idem
no. Cyn. in l. quod in vxorem. C. de nego. geſt. ⁊ ibi Bal. bene facit
text. in l. Caio Seio. §. fin. ibi, ſi ob grauiorem ſeruitutem diſceſſe-
runt. ff. de alimen. ⁊ cibar. lega. facit etiam. l. ſi dotem. §. ſin autem
in ſeuiſſimo. ff. ſoluto matrimonio. ⁊ Bald. in l. j. de priuileg. dot. ⁊
in l. j. C. de ſententijs que ſine certa quantita.
e ALEX. ¶ Nota caſum. in quo pro furto, ⁊ rapina non agitur,
niſi ad ſimplum. ⁊ que differentia ſit inter furtum, ⁊ rapinam, et
violentiã, vide Bar. in l. itaq; fullo. ff. de furt. ⁊ l. licitatio. §. quod
illicite. de publicanis. ⁊ inter furem, latronem, ⁊ raptorem, vide in
cap. ex parte. de teſt. per Docto. ⁊ per Ang. in auth. vt mulieres
iurent. §. j. ⁊ Bal. in auth. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugitiuis. ⁊ in
l. capitalium. §. famoſos. de penis. ⁊ ibi dixi.
f ¶ Non dicitur primogenitus Regis. Tu adde de hoc omnino
per Bald. in l. imperialis. nu. x. ⁊ ibi poſui in apo. ad ipſum. C. de
nu. quam ad hoc alleg. pro ſing. Frã. de crema. ſin. ſuo. l. inci. vide
pulchram diſputationem, vbi remiſſiones habes ad ſaturitatem.
g ALEX. ¶ Vide Bar. in d. l. imperialis. ⁊ adde quod idẽ bar.
dicit in l. ij. §. filius. de decurionibus. vbi ponit de filio nato ante-
quam pater efficeretur nobilis, an gaudeat priuilegijs nobilita-
tis. Et ibi concludit quod non, nec quo ad commoda, nec quo ad
incommoda. ⁊ Bal. in d. l. imperialis. §. fi. Rõ, q2 qualitas adiũcta
verbo, dʒ intelligi ſm qualitatẽ verbi cui adiungitur. l. in delictis.
§. ſi extraneus. ff. de nox. ⁊ facit tex. ⁊ ibi bartol. in l. ſi ſenator. C. de
digni. lib. xij. ⁊ vide que ſcripſi in l. ij. §. filius. de decur.
h ALEX. ¶ † Faciunt ad q. dicit ſtatutum, quod ſi aliquis fe-
12 cerit ſtationẽ in villa per decẽ annos, teneatur in perpetuum ipſe,

⁊ filij, an talis preſcriptio noceat filijs natis ante preſcriptionem
¶ Item ſi ciuitas recipit aliquẽ in ciuitatẽ, pone fecit ſtatutum
quod omnes trahentes moram in comitatu, non gaudeant priui-
legio ciuitatis, nec eorum filij. quod ſi aliquis habitauit in comi-
tatu, non preiudicet iam natis, ſecundum Bal. in l. ij. ad fi. ſupra
de li. ⁊ eorum libe.
i ¶ † Nota ex iſto. §. arg. quod colonus remanens in colonia, illã
14 partem fructuum ſolum reſtituere tenetur. quam reſtituebat tẽ-
15 poribus retro actis. ¶ † Item eſt caſus quod heredes alicuius
coloni remanentes in colonia, ſine renouatione aliquorum pa-
ctorum, quod per omnia. ⁊ eodem modo. ⁊ conditione pacta om-
nia. que extabant inter dominum, ⁊ colonum defunctum, debent
ſeruari inter dominum, ⁊ heredes coloni quod no. Angelus hic,
additio eſt. §. caueant.

LEX XXIII.

1 ☞ Adſcriptitij matrimonium contrahere poſſunt.
Adſcriptitij effici poſſunt clerici dominis eorum inuitis.
2 Partus conditionem ventris ſequitur.

SI qui. Mulieres libere cum adſcriptitijs matri-
monium contrahentes non perdunt ipſe
nec eorum poſteri libertatem, ⁊ natus ex libero, ⁊ ex ad-
ſcriptitia muliere conditionem ventris ſequitur. Item domini ta-
lium adſcriptitiorũ poſſunt eos extrahere a tali matrimonio au-
thoritate propria, ⁊ etiam caſtigare, ſi iudicis copia deſit. quod ſi
non fecerint, ad eorum damnum negligentia redundabit. h. d.
1 ¶ † Et nota adſcriptitios cõtrahere matrimonium. Per quod
dicunt quidam ipſos eſſe liberos, ⁊ non ſeruos. Sed certe matri-
monium iſtud eſt de facto, non de iure, vt in auth. de nupt. §. ad-
ſcriptitios. Non tamen intelligas quod ipſi ſint ſerui, niſi quo ad
quedam ſeruitia. Et hoc apparet, quia etiã inuitis dominis poſ-
ſunt effici clerici, vt in auth. de ſanc. epiſcop. §. adſcriptitios. quod
non eſt in ſeruis. Hanc opi. tenet gl. in d. §. adſcriptitios. in verſi.
agriculturam. Similem text. habes ad literam in l. j. C. de ſenatuſ-
conſul. Claud. in §. ſed ſerui. in fin. Olim enim ſemper natus ex a-
lio adſcriptitio, vel adſcriptitia, conditionem adſcriptitij ſequeba-
tur. Et hoc introductum fuit per ſenatuſcõſultum Claudianum,
ſed poſtea hoc mutatum fuit, quod ſequeretur conditionem ven-
tris, vt l. j. de ſenatuſcon. Claud. ⁊ in auth. conſtitutio que ex ad-
ſcrip. ⁊ vidiſtis C. eo. l. ne diutius. in gloſſ. intelligatur. in fi. ⁊ hoc
2 verum olim ex diſpoſitione ſenatuſcon. Claud. ſed hodie † indi-
ſtincte partus ſequitur conditionem vẽtris liberi, licet pater fue-
rit ſeruus.

De capitatione ciuium cenſibus eximenda. Rub. XLVIII.

LEX VNICA.

PLebs. Ciues Romani habitantes in vrbe effu-
giunt onus capitationis. h. d. ſecundum
primam lecturam. Poteſt etiam intelligi in ciuibus
aliarum ciuitatum habitantibus intra vrbem. Et hoc
patet ex generalitate huius litere que dicit. in Orientalibus quo
que. Sed hec lex fallit in tributo capitis, qd pro metallo preſtat,
1 vt l. per annos. C. de metalla. que videtur contra. ¶ † Vltimo not.
ex gl. hic poſita quod quando rub. eſt generalis, quod etiam lex
a debet generaliter intelligi.[a]

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Per Moder. in rub. ff. de ver. obl. Quando rubrica
eſt generalis. lex debet eſſe generalis. Adde Imo. in rubric. ff. de
ver. obl. Et hoc maxime quando per verba comprehendit mens
ſtatuti. Facit gl. l. j. C. ne fideiuſ. dot. dentur. ⁊ l. j. cum ibi not. per
Bar. ⁊ doc. ff. ſi cer. pet. ⁊ gl. in l. j. in ver. pretorio. ⁊ ibi Bal. ne li-
ce. tertio prouoc. ⁊ not. Io. and. in additio. Spec. in tit. de diſpu. ⁊
alleg. ad fi. ⁊ Bal. in l. fi. ff. de hered. inſti. ⁊ gl. in rub. ſi quis teſt. li
ber eſſe iuſſ. fu. ⁊ in l. j. in prin. ff. quod quiſque iuris.

In quib. cau. colo. cenſi. domi. accu. poſſ. Rub. XLIX.

LEX I.

1 ☞ Coloni qui colonia finita perſeuerant, in ea cõſuetum afflictũ
preſtare tenentur.
2 Timens ne ab aliquo offendatur, poteſt iudicem adire, vt ille ſibi
caueat.

QVisquis. Colonus exactus per dñm contra
conſuetudinem preſtationis anti-
quam dominum accuſare poteſt. ⁊ ſi dominus conuin-
citur punitur. ⁊ hec lex not. iſtud dicit. In tex. ibi, quam ante con
1 ſueuerat, argumen. optimum † pro colonis noſtri temporis qui re
ditum annuum preſtãt dominis, vt ſi finito tẽpore coloni in colo-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN